

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**MUSTAFA KANDIRALI'NIN ÇİFTETELİ VE OYUN
HAVALARINDAKİ İCRACILIK YÖNÜ**

NASUHİ CAN ÖZAYDIN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KOMPOZİSYON ANASANAT DALI
KOMPOZİSYON PROGRAMI**

DANIŞMAN

Prof. Ali SEVGİ

Ankara 2014

TEŞEKKÜR

Bu tezimin konusunun belirlenmesinde bana büyük katkıları olan ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen saygıdeğer hocam Prof. Ali SEVGİ'ye, tezimle ilgili kaynakların araştırılmasında bana çok büyük yardımı olan TRT Eski Müzik Dairesi Başkan Yardımcısı, Müzik Prodüktörü ve Yayın Denetmeni Sayın Asım TOKEL'e, Gazi Üniversitesi Devlet Klasik Türk Müziği Konservatuarı Öğretim Üyesi Sayın Serkan GÜNALÇİN'a ve Sayın Muhterem SEZGİN'e, Sayın Serkan ÇAĞRI'yla irtibata geçmemeye vesile olan Küller Bakanlığı İstanbul Türk Müziği Araştırma ve Uygulama Topluluğu Kanun Sanatçısı Sayın Göksel BAKTAGİR'e, yoğun iş temposuna rağmen hazırladığım sorulara zaman ayırip cevaplandırdığı için değerli klarnet virtüözü Sayın Serkan ÇAĞRI'ya ve TRT Ankara Radyosu Klarnet Sanatçısı Sayın İsmail OYTUN'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Nasuhi Can ÖZAYDIN

İÇİNDEKİLER

SAYFA NO

TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	iv
ÖZET	vii
SUMMARY.....	
	viii
BÖLÜM 1. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE KLARNET	1
KLARNETİN BÖLÜMLERİ.....	1
KLARNETİN ÇALINIŞ BİÇİMİ.....	2
KLARNET ÇEŞİTLERİ.....	2
KLARNETİN TINLAMA BÖLGELERİ.....	4
KLARNETİN TÜRK MÜZİĞİ’NDE KULLANILMAYA BAŞLANMASI...4	
KLARNETİN TÜRK MÜZİĞİ’NDEKİ YERİ VE ÖNEMİ.....6	
BÖLÜM 2. TÜRK MÜZİĞİ’NDE AKORT SİSTEMİ.....6	
BÖLÜM 3. MUSTAFA KANDIRALI’NIN ALBÜM VE TELEVİZYON KAYITLARINDA BİRÇOK KEZ SESLENDİRDİĞİ BELLİ BAŞLI SAZ ESERLERİ FORMLARI.....8	
ÇİFTETELLİ.....	8
OYUN HAVASI.....	8
LONGA.....	9
SİRTO.....	9
ZEYBEK.....	10
BÖLÜM 4. MUSTAFA KANDIRALI’NIN ÇİFTETELLİ VE OYUN HAVALARI’NDAKİ İCRACILIK YÖNÜ.....11	

MUSTAFA KANDIRALI KİMDİR?.....	11
MUSTAFA KANDIRALI İLE BERABER ÇALIŞAN MÜZİSYENLERİN MUSTAFA KANDIRALI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ.....	12
BÖLÜM 5. TEZİN AMACI, ÖNEMİ VE BU KONUYLA İLGİLİ BENZER ÇALIŞMALAR	14
TEZİN AMACI.....	14
TEZİN ÖNEMİ.....	14
SINIRLILIKLAR.....	14
SAYIYTILAR.....	14
EVREN.....	14
ÖRNEKLEM.....	14
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	15
PROBLEM.....	15
ALT PROBLEMLER.....	15
BENZER ÇALIŞMALAR.....	15
BÖLÜM 6. BULGULAR VE YORUMLAR.....	16
BAHRİYE ÇİFTETELLİSİ'NİN ANALİZİ.....	16
ŞİLE ÇİFTETELLİSİ'NİN ANALİZİ.....	20
DOL KARA BAKIR ADLI PARÇANIN ANALİZİ.....	28
KARCIĞAR ÇİFTETELLİ'NİN ANALİZİ.....	30
KARA ÇADIR ADLI PARÇANIN ANALİZİ.....	33
KEMANI KEVSER HANIM'IN NİHAVENT LONGA'SININ ANALİZİ.....	39
KANDIRA ÇİFTETELLİSİ'NİN ANALİZİ.....	44
BÖLÜM 6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	47
KAYNAKÇA.....	
EKLER.....	

ÖZGEÇMİŞ.....

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>SAYFA NO</u>
ŞEKİL 1.1 KLARNET AİLESİ.....	3
ŞEKİL 1.2 CHALUMEAU BÖLGESİ.....	4
ŞEKİL 1.3 KÖTÜ SES BÖLGESİ.....	4
ŞEKİL 1.4 CLARINO BÖLGESİ.....	4
ŞEKİL 2.1 BATI MÜZİĞİ’NDEKİ NOTALARIN TÜRK MÜZİĞİ’NDEKİ KARŞILIKLARI.....	6
ŞEKİL 3.1 LONGA DÜZÜMLERİ.....	9
ŞEKİL 3.2 SİRTO DÜZÜMÜ.....	9
ŞEKİL 6.1 MUSTAFA KANDIRALI’NIN BAHİRİYE ÇİFTETELLİSİ’NİN ZEMİN BÖLÜMÜNDE KULLANDIĞI SES ALANI.....	16
ŞEKİL 6.2 BAHİRİYE ÇİFTETELLİSİ’NİN ZEMİN BÖLÜMÜNDEN BİR PASAJ.....	17
ŞEKİL 6.3 BAHİRİYE ÇİFTETELLİSİ’NDE 2.KLARNETİN MUSTAFA KANDIRALI’YA EŞLİK ETTİĞİ KISIM.....	17
ŞEKİL 6.4 MUSTAFA KANDIRALI’NIN BAHİRİYE ÇİFTETELLİSİ’NİN MEYAN BÖLÜMÜNDE KULLANDIĞI SES ALANI.....	18
ŞEKİL 6.5 BAHİRİYE ÇİFTETELLİSİ’NİN MEYAN BÖLÜMÜNDEN BİR PASAJ.....	18
ŞEKİL 6.6 MUSTAFA KANDIRALI’NIN BAHİRİYE ÇİFTETELLİSİ’NDE YAPTIĞI UŞŞAK TAKSİMDE KULLANDIĞI	

SES ALANI.....	19
ŞEKİL 6.7 MUSTAFA KANDIRALI'NIN ŞİLE ÇİFTETELLİSİ'NİN ZEMİN BÖLÜMÜNDE KULLANDIĞI BÖLGE.....	22
ŞEKİL 6.8 ŞİLE ÇİFTETELLİSİ'NİN 1.B ÖLÜMÜNDEN BİR PASAJ (1-20 ÖLÇÜLER ARASI).....	23
ŞEKİL 6.9 ŞİLE ÇİFTETELLİSİ'NİN 1.B ÖLÜMÜNDEN BİR PASAJ (21-29 ÖLÇÜLER ARASI).....	24
ŞEKİL 6.10 ŞİLE ÇİFTETELLİSİ'NİN 2.BÖLÜMÜNDEN BİR PASAJ (NEVA PERDESİ'NDE YARIM KALIŞ).....	25
ŞEKİL 6.11 ŞİLE ÇİFTETELLİSİ'NİN 2.BÖLÜMÜNDEN BİR PASAJ (DÜGÂH PERDESİ'NDE KARAR).....	26
ŞEKİL 6.12 ŞİLE ÇİFTETELLİSİ'NİN 3.BÖLÜMÜNDEN BİR PASAJ.....	27
ŞEKİL 6.13 MUSTAFA KANDIRALI'NIN ŞİLE ÇİFTETELLİSİ'NDE YAPTIĞI HİCAZ TAKSİMDE KULLANDIĞI SES ALANI.....	27
ŞEKİL 6.14 MUSTAFA KANDIRALI'NIN “DOL KARA BAKIR” ADLI PARÇADA TAKSİMİNE BAŞLADIĞI BÖLGE.....	28
ŞEKİL 6.15 DOL KARA BAKIR'DAN BİR PASAJ (SEGÂH PERDESİ'NDE YARIM KALIŞ).....	29
ŞEKİL 6.16 DOL KARA BAKIR'DAN BİR PASAJ (SEGÂH PERDESİ'NDE DOLAŞTIKTAN SONRA DÜGÂH PERDESİ'NDE TAM KARAR).....	30

ŞEKİL 6.17 MUSTAFA KANDIRALI'NIN “DOL KARA BAKIR” ADLI PARÇADA YAPTIĞI SABA TAKSİMDE KULLANDIĞI SES ALANI.....	30
ŞEKİL 6.18 MUSTAFA KANDIRALI'NIN KARCIĞAR ÇİFTETELLİ'DE TAKSİME BAŞLADIĞI BÖLGE.....	31
ŞEKİL 6.19 KARCIĞAR MAKAMI DİZİSİ.....	32
ŞEKİL 6.20 KARA ÇADIR'DAN BİR PASAJ (25-30 ÖLÇÜLER ARASI).....	34
ŞEKİL 6.21 KARA ÇADIR'DAN BİR PASAJ.....	39
ŞEKİL 6.22 MUSTAFA KANDIRALI'NIN KEMANİ KEVSER HANIM'IN NİHAVENT LONGA'SINDA ELE ALDIĞI BLUES DİZİSİ.....	39
ŞEKİL 6.23 KANUN İCRACISININ YAPMIŞ OLDUĞU DOĞAÇLAMA.....	41
ŞEKİL 6.24 KANDIRA ÇİFTETELLİSİ'NDEN BİR PASAJ (1-10 ÖLÇÜLER ARASI).....	45

ÖZET

MUSTAFA KANDIRALI'NIN ÇİFTETELLİ VE OYUN HAVALARINDAKİ İCRACILIK YÖNÜ

Bu araştırma, klarnetin Türk Müziği icrasında kullanımını ve Mustafa Kandıralı'nın çiftetelli ve oyun havalalarındaki icracılık yönünü konu almaktadır.

Araştırmada Mustafa Kandıralı'nın yayınlanmış 2 CD'sindeki 31 parçadan 7'si notaya alınıp analizi yapılmıştır.

Ayrıca Mustafa Kandıralı'nın hayatı ve icracılık yönü ile ilgili Serkan Çağrı ve İsmail Oytun ile yapmış olduğumuz görüşmeler dahilinde edinilen bilgiler de tezin içinde yer almaktadır.

Yapılan analizler dahilinde Mustafa Kandıralı'nın Geleneksel Musiki'deki yapıya sadık kalarak ve hiçbir icracıyı taklit etmeden, tamamen içinden geldiği şekilde doğaçlamalarını yaptığı, yaptığı herhangi bir figürü ikinci bir defa tekrarlamadığı, doğaçlamalarındaki giriş-girişme-sonuç bölümlerindeki melodik akışı ve bölümler arasındaki ilişkiyi çok iyi kurguladığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Mustafa Kandıralı, klarnet, icra

SUMMARY

MUSTAFA KANDIRALI'S PERFORMANCE OF THE DIRECTION OF ÇİFTETELİ AND TURKISH BELLY DANCE

This work deals with the side of performance of Mustafa Kandıralı in terms of belly dancing and çiftetelli plus; the usage of clarinet in Turkish Music.

In this process, the 7 of them, which are taken from the work consists of 31 parts in CD 2 broadcasted by Mustafa Kandıralı, have been analyzed as musical note.

In addition to this, Serkan Çağrı and İsmail Oytun have been talked about the life and performance of Mustafa Kandıralı. This informations are also given in this thesis

By the help of these analyses, it has been seen that Mustafa Kandıralı doesn't any imitation of his works and he is honest to the traditional music's form.

He totally makes his own improvisation and he never repeats the things that he does before. In his improvisation, he well-organizes the fluency of melody in the introduction, body and conclusion parts.

It's seen that he plans the relations between all parts very well.

Key Words: Mustafa Kandıralı, clarinet, performance

1.BÖLÜM

GİRİŞ

GEÇMIŞTEN GÜNÜMÜZE KLARNET

Avrupa'da yaygınlık kazanmış bazı çalgılar, kısa zamanda Osmanlı'da da tanınmış ve kullanılmıştır. Klarnet de bu çalgılardan biridir. J.C. Denner'ın Chalemau isimli aleti icat etmesi ile başlayan ve 1700'lü yıllarda gelişimini tamamlayan klarnet, orkestralardaki yerini almıştır. Ülkemizde klarnetin ilk kez 1820'li yıllarda kullanıldığı bilinmektedir. Günümüzde yaygın kullanımı olan "Boehm" (Fransız) Perde Sistemli klarnet, Korfo'lu Hyacinthe Eleonore KLOSE ve L.A. Buffet tarafından oluşturulmuş olup, Klose ilk öğrencilerini Paris'te bu sisteme göre yetiştirmiştir. "Boehm Sistemi" klarnet, 1854 yılında İstanbul'a getirilmiş ve Mızıka-i Hümayun'da kullanılmıştır. Mızıka-i Hümayun'da eğitmenlik yapan Guiseppe Donizetti, Avrupa'da kullanılan bazı çalgıların öğrenilmesi için, yabancı eğitmenler de getirtmişti. Bu eğitmenler arasında "Glarnet" ustası olarak bilinen ve tüysüz lakaıyla anılan Francesco da vardi.

Klarnet ismi, eski halk söylemi ile "Glarnet" ya da "Gırnata" olarak bilinmektedir. Klarnetin ülkemizde 1820 yıllarında kullanımı gerçekleşmesine rağmen, ismi daha önceleri duyulmuştur ki Suriye'de bütün nefesli sazlara "Kurnayta" denilmektedir.

Evlıya Çelebi ise kendi zamanındaki İngiliz icadı bir kurnata borusundan bahseder. İlk harften sonra "Vav" harfi koymadığı için, kelime esre ile Kırnata (veya gırnata) da okunabiliyor. Bu bilgi, J.C. Denner'in klarineti icadından en az yarım asır öncelere aittir. Yani "Gırnata" ismi, klarnetin ülkemize girişinden önce duyulmuş ve halkımızca kullanılmıştır. (Anadolu da hala "Gırnata" olarak söylenmektedir.)

Klarnetin Bölümleri

Klarnet sert ve dayanıklı ağaçlardan, genellikle de abanoz ağacından yapılan bir enstruman olmakla beraber bir çeşit sert kauçuk olan ebonitten veya metalden yapılmış olanları da mevcuttur. Beş parçanın birleşmesinden oluşur.

- AĞIZLIK (Bek)
- FIÇI (Barel)
- Üst gövde
- Alt gövde
- Kalak

Klarnetin gövdesi silindir biçimindedir. Kalak bölümü ise obuanın kalağına oranla daha genişdir. (Rimsky-Korsakov, 1863)

Klarnetin Çalınış Biçimi

Klarnet tek kamışlı bir enstrumandır. Dikkatlice yontulup biçimlendirilen kamış metal veya deriden yapılmış bir bilezik yardımıyla ağızlığın üzerine takılır. İrcacının nefesi ile titreşime geçirilen kamış, boru içindeki havayı titreşime geçirerek ses elde edilmesini sağlar.

Klarnet sol el yukarıda, sağ el ise aşağıda olmak üzere az bir eğimle yere doğru tutularak çalınan bir enstrumandır. Alt dudağın içeri kıvrılması ve üst dudağın hafifçe ağızlığın üstüne bastırılmasıyla üflenir.

Klarnet Çeşitleri

Çok kalabalık olan klarnet ailesinin çeşitleri şunlardır:

- La bemol küçük klarnet (Yazılan notanın küçük altılı ince sesini duyurur)
- Mi bemol küçük klarnet (Yazılan notanın küçük üçlü ince sesini duyurur)
- Re küçük klarnet (Yazılan notanın büyük ikili ince sesi duyurur)
- Do klarnet (Yazılan notanın aynısını duyurur)
- Si bemol klarnet (Yazılan notanın büyük ikili kalın sesini duyurur)
- La klarnet (Yazılan notanın küçük üçlü kalın sesini duyurur)
- Sol Klarnet (Yazılan notanın tam dörtlü kalın sesini duyurur)
- Bass horn (Fa) (Yazılan notanın tam beşli kalın sesini duyurur)
- Mi bemol alto klarnet (Yazılan notanın büyük altılı kalın sesini duyurur)
- Si bemol bas klarnet (Yazılan notanın büyük dokuzlu kalın sesini duyurur)
- La bas klarnet (Yazılan notanın 1 oktav ve küçük üçlü kalın sesini duyurur)
- Si bemol kontrabas klarnet (Yazılan notanın 2 oktav ve büyük ikili kalın sesini duyurur)

Bu çalgıların tümünün çalımı aynıdır. Bir tanesini iyi çalmayı öğrenen, çok kısa bir alışma devresinden sonra, herhangi bir diğerini çalabilir.

Sadece dört tanesi orkestrada sürekli olarak kullanılır.

1. Mi bemol küçük klarnet
2. Si bemol klarnet
3. La klarnet
4. Si bemol bas klarnet

Bu dört çalgının da dördü birden çoğu yapıta kullanılmaz. Genellikle besteciler iki si bemol klarnet kullanırlar. Üçlü orkestra kuruluşunda ise, bunlara bir de bas klarnet eklenir. Daha büyük orkestralarda mi bemol klarnet ve bir si bemol klarnet daha eklenebilir. (Rimsky-Korsakov, 1863)

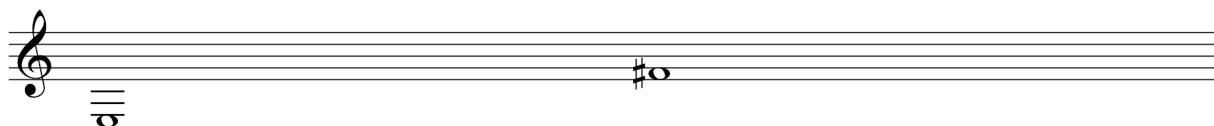

Şekil 1.1 Klarnet Ailesi

Klarinetin Tınlama Bölgeleri

Klarinetin dört farklı tınlama bölgesi vardır.

1. **Kalın ses bölgesi:** En kalın ses olan Mi'den bir oktav incesi Fa diyez notasına kadar olan bölgedir. Zengin, madeni, gizemli, karanlık ve dramatik sözcükleri ile tanımlanabilir. Bu ses bölgесine Chalumeau Bölgesi de denir.

Şekil 1.2 Chalumeau Bölgesi

2. **Kötü ses bölgesi:** Sol notasından üç yarım perde sonraki si bemol notasına kadar olan bölgedir. Klarinetin en kötü sesleridir, zayıf, soluk hem de elde edilmesi biraz daha güçtür.

Şekil 1.3 Kötü Ses Bölgesi

3. **Orta ses bölgesi:** Si notasından ikinci ek çizgi Do notasına kadar olan ve klarinetin en güzel sesleridir. Bu bölgeye Clarino ses bölgesi denir. En güzel ve en etkili klarinet soloları bu ses bölgesinde yazılmıştır. Bu sesler duru, parlak, ılık ve etkileyicidir.

Şekil 1.4 Clarino Bölgesi

4. **İnce ses bölgesi:** İkinci ek çizgi Do'dan sonraki daha ince seslerdir. Gür çalındığında sert ve rahatsız edici fakat kısık sesle çalındığında ılık ve yumuşak, flüt ses rengine yakın bir tını özelliği gösterir. (Rimsky-Korsakov, 1863)

Klarinetin Türk Müziği’nde Kullanılmaya Başlanması

Klarinet 1900'lü yılların başında Türk Müziği icrasında kullanılmıştır. Klarinetin ilk kez Türk Müziği’ndeki icrası ise “Klarinet İbrahim Efendi” tarafından gerçekleştirildi.

Klarinetin Türk Müziği’nde yerini alması pek kolay olmamıştır. Bunda Türk Müziği’nin makamsal yapısından dolayı Batı Müziği’nin tonal sistemden ayrışmasının etkili olduğu söylenebilir.

İbrahim Efendi Türk Müziği makamlarının gerektirdiği koma sistemini klarnette başarıyla uygulamıştır. Tambur da icra ettiği bilinen İbrahim Efendi, klarneti kendi çabasıyla öğrenmiştir. 1925 yılında Bağdat'ta vefat ettiği bilinmektedir.

Türk Müziği’nde klarnet icrasının gerçekleştirildiği yıllarda, isminden bahsedilen değişik klarnet icracıları da vardır. Aynı dönemde Kemençeci Vasil'in de klarnet icra ettiği söylenmektedir. Ancak Kemençe üstadı Vasil'in, klarneti Silivri'de bulunduğu dönemlerde meyhane alemlerinde, panayırlarda, köy düğünlerinde icra ettiği rivayet edilir.

Diğer bir isimde Ramazan Bey'dir. Ancak klarnetin Türk Müziği’nde yer alması çalışmaları ve gerçek anlamda kabul görmesi, İbrahim Efendi ile başlamıştır. (Çağrı, 2013 Sözlü Görüşme)

Günümüzde ise Türk müziğinde genellikle sol Klarnet kullanılmasına rağmen Göksun Çavdar si bemol klarneti tercih etmektedir. Kendisinin Fransa'da si bemol klarnet eğitimi alması, si bemol klarnetin Boehm (Fransız) Perde Sistemi'ne göre dizayn edilmiş olmasından dolayı yardımcı perdelerin sol klarnete göre daha çok olması ve Türk Müziği’nde transpozeyi kolaylaştırması kendisinin si bemol klarneti tercih etmesinin bir sebebi olarak görülebilir ki Türkiye'deki bazı müzik eğitimi veren kurumlarda (Gerek Güzel Sanatlar Liseleri, Gerek Türk Müziği Devlet Konservatuvarları ya da diğer konservatuvarlar olsun) sol klarnet eğitiminin yanında si bemol klarnet eğitimi de verildiği gözlenmiştir.

Öte yandan si bemol klarnetin Türk Müziği’nde kullanılması, bazı sol klarnet çalan müzisyenler tarafından eleştirilmektedir. TRT Ankara Radyosu Klarnet Sanatçısı olan Selahattin Kuşgöz, kendisi değişik çeşitlerdeki klarnetleri de icra etmesine rağmen sol klarnetin Türk müziğinde kullanılan en ideal klarnet çeşidi olduğunu, Boehm Sistem Klarnet çalan klarnetçilerin sol klarneti çalmalarında, sol klarnetin perde sisteminin Albert Auler Perde Sistemi'ne göre dizayn edilmesinden dolayı çok zorluk çektiğini savunanlardandır.

Serkan Çağrı da kendisinin klarneti değişik müzik türlerinde kullanması ve sol klarnetin yanında si bemol klarneti de çalışıyor olmasına karşın abanoz, gül ağacı, ebonit vb değişik malzemelerden üretilmiş klarnetlerin tercih edilmesinde çiftetelli, longa, sirtto, oyun havası, zeybek gibi türlerin bir katkısının bulunmadığını belirtir. Bunun yanı sıra Boehm Sistem klarnetin Türk Müziği’nde alışlagelmiş bir klarnet çeşidi olmadığı ve Albert Sistem klarnetin perde diziliminin Türk Müziği’nin akort sistemine daha elverişli olması bakımından Türk Müziği icracıları için daha avantajlı olduğunu, bundan dolayı da Albert Sistem klarnetin daha çok tercih edildiğini ifade eder.

Klarnetin Türk Müziği’ndeki Yeri ve Önemi

Klarnet, Türk Müziği seslendirmesinde etkin ve renkli bir çalgı olarak 1900'lü yillardan günümüze deðin icra edilmektedir. Türk Sanat Müziği icrasında özellikle; Köçekçeler, Sirtolar, Oyun Havaları ve Fasillarda önemli bir yere sahip olduğu gibi farklı bir yorum sağladığı geçektir. Aynı zamanda halk müziği seslendirmesinde de yer almış olup, Anadolu'nun bazı kesimlerinde vazgeçilmez bir çalgı olarak kullanılmaktadır.

Klarnetin folklorındaki kullanımı zamanla halk arasında da sevilmiş ve ülkemizin pek çok yöresinde halen yaygın kullanılan bir çalgı olma özelliğine sahiptir. Bazı yörelerin Türkü ve Oyunlarının seslendirilmesinde klarnet kullanımı önemlidir. Özellikle; Doğu, Güneydoğu, Trakya, Ege ve Teke yöremizde klarnet kullanımı yaygındır.

Klarnetin mükemmel yapısı, farklı tarzlarda da kullanımını da beraberinde getirmiştir. Örneğin; Bando müziğinde, caz müziğinde, çigâr müziğinde, folk müziğinde, vb.

Klarnetin Türk Müziğindeki icrasının öğrenilmesi ve bu geleneğin devamını sağlayacak çalışmaların yapılması önem arz etmektedir. (Çağrı, 2013 Sözlü Görüşme)

2.BÖLÜM

TÜRK MÜZİĞİ’NDE AKORT SİSTEMİ

Türk Müziği'nin akort sistemi, Batı Müziği'nin akort sisteminden biraz farklıdır. Batı Müziği'nde çalgıların akordu genellikle 440 Hz Lâ'ya eşit olacak şekilde yapılır. Türk Müziği'nde bu ses Bolâhenk Ney'e göre Nevâ perdesine (Re sesine) denk geldiğinden bu akorda **Bolâhenk Akort** denmiştir. Türk Müziği'nde notalar Bolâhenk akort baz alındığı için Batı Müziği Notasyonu'na göre bir tam dörtlü yukarıdan transpoze edilir ve çalınır. Başka bir deyişle, Do Majör bir eseri Batı Müziği sazları Do Majör olarak seslendirirken, Türk Müziği Sazları Türk Müziği'ndeki isimlendirmenin ve akort sisteminin farklı olduğunu dolayı Fa Majör icra etmek durumundadır. (Yazılan notanın bir tam dörtlü yukarısına transpoze ederek)

Batı Müziği'ne Göre Sesler

Türk Müziği'ne Göre Sesler

Şekil 2.1 Batı Müziği’ndeki Notaların Türk Müziği’ndeki Karşılıkları

Türk Mûsikîsi geleneğinde çalanın da söyleyenin de kullandığı tek nota yazımı vardır. İcracının sesine göre eser transpoze edilerek çalınır. İcracılar aynı notaya bakarak aynı anda transpoze etmektedir. Ancak yapısı ve teknik özellikleri ile buna elverişli olmayan bir çalgımız var ki o da Ney'dir. Ney'in transpoze sorununu çözmek için farklı ebatlarda 12 çeşit Ney yapılmış ve kullanılmıştır. Türk Mûsikîsi'nde akort sistemi Ney çeşitlerine verilen adlarla anılmaktadır. Yarım ses aralıklarla yedi sese kadar yapılan bu adlandırma şu şekildedir: (Yahya, 2009: 18-19)

<u>Ney Adı/ Akordun Adı</u>	<u>Batı</u>
	<u>Müziği'ne Karşılık Gelen Ses</u>
	<u>(Tüm Delikler Kapalı Pozisyonda İken)</u>
Bolâhenk	Re
Bolâhenk Mâbeyni	Do Diyez
Süpürde	Do
Müstahsen	Si
Yıldız	Si Bemol
Kız Neyi	La
Kız Neyi Mâbeyni	La Bemol
Mansur	Sol*
Mansur Mâbeyni	Fa Diyez
Şah	Fa
Dâvut	Mi
Dâvut Mâbeyni	Mi Bemol

*Bu akortlar içerisinde Mansur akort Batı Müziği Sistemi'ne birebir uyan akort çeşididir. (Yahya, 2009: 18-19)

3.BÖLÜM

MUSTAFA KANDIRALI'NIN ALBÜM VE TELEVİZYON KAYITLARINDA BİRÇOK KEZ SESLENDİRDİĞİ BELLİ BAŞLI SAZ ESERLERİ FORMLARI

Bu bölümde Mustafa Kandıralı'nın Çiftetelli ve Oyun Havalarındaki icracılık yönünü konu aldığımız tezde kendisinin de albüm ve televizyon kayıtlarında birçok kez seslendirdiği belli başlı saz eserleri formlarını açıklamaya çalışacağız.

a) Çiftetelli

Eski İstanbul'un mesire yerlerinde, düğünlerde, raks amaçlı icra edilen bir formdur. Sözlü ve sözsüz olanları vardır. Duyuk usulünde bestelenmektedir. Kuşdili, Sandal ve Bahriye çiftetellileri en çok bilinenlerdir. Tekrarlayan motif ve cümleler olmasına rağmen melodik yapıları zengindir. (Yahya, 2009: 305)

Çiftetellide adımlar küçük atılır, ayakların oyunda değeri yoktur. Serbest ve istenildiği gibi adım atmak mümkündür. Temel olan ritmin vücuda ve omuzlara alınmasıdır. Çiftetellide eğlence ve müziğe uydurulmuş bir vücutun neşesinin gösterilmesi veya yaşanması söz konusudur. Belli bir yön kısıtlaması olmadığı için bağımsız, hatta disiplinsiz bir oyun olduğu savunulur.

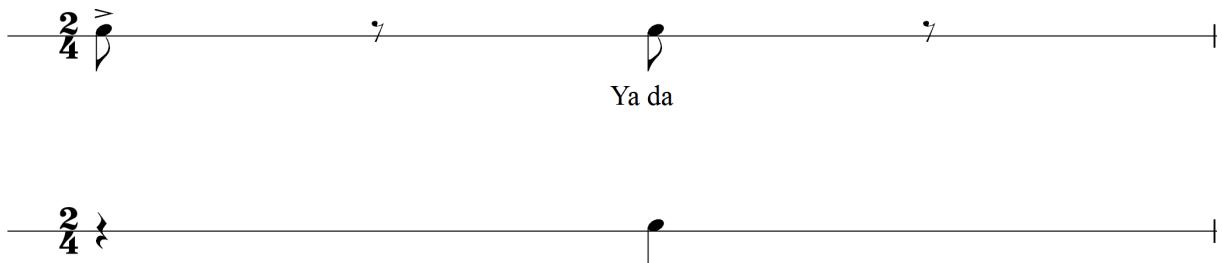
b) Oyun Havası

Oyun Havası Hareketli, ritmik, kıvrak nağmeleri olan raks etmek ya da dinlemek için bestelenmiş Anadolu ve Rumeli kökenli saz eserleridir. Kaşık Havası, Çoban Havası, Anadolu Havası, Kasap Havası, Çerkez Havası, Lâz Havası gibi çeşitleri vardır. Sofyan, Devr-i Turân, Devr-i Hindî, Aksak gibi usuller kullanılır.

Oyun havalarının 1.hane, 2.hane gibi bölümleri olmadığı gibi mülazime gibi bir bölümü de yoktur. Oyun havası baştan sona kadar devam eden bir melodik seyir gösterir. Eser baştan sona kadar çalınır. İstenirse sonunda bir ara taksimi veya tempolu taksim yapılır. Tekrar başa dönülerek daha hızlı bir tempo ile sona kadar yeniden çalınır. (Yahya, 2009: 299)

c) Longa

Longa Romanya kökenli, çalgısal bir oyun havası türüdür. 19.yy'dan bu yana Türkler tarafından da kullanılmaya başlanmış olan longa türünü belirleyen öge, mutlak surette 2/4'lük içinde oluşturulmuş ezgilerin seslendirilmesi sırasında, uzun süreli seslerde aşağıdaki düzümlerin kullanılmış olmasıdır.

Şekil 3.1 Longa Düzümleri

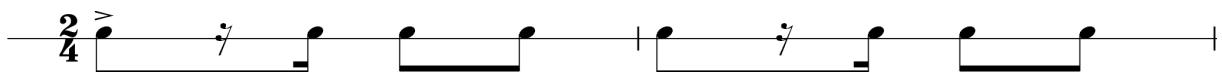
Longaları belirleyen bir diğer öge de, mutlaka allegro seslendirilmeleridir.

Genel olarak hane-teslim-bölme bilinciyle seslendirilmiş lomgalarda, bazen hanelerin arasına taksim de konulabilir. Taksimin seslendirilmesi sırasında, yukarıda belirttiğimiz düzümlerden biri, özellikle mızraplı çalgılar tarafından usullü dem olarak belirtilir.

Genel olarak eğlence niteliği içinde yer alan longa, daha çok gazinolarda fasıl sonlarındaki saz semailerinin ardından seslendirilmektedir. Bunun yanında, çalğı eğitiminde seslendirme hızını geliştirmek amacıyla da kullanılmakta olup, longalar içinde en çok Kevser Hanım'ın (20.yy) Nihavent Longa'sı, Santuri Ethem Bey'in (1855-1926) Şehnaz Longa'sı, Kemâni Sebuh'un Kürdili Hicazkar Longa'sı ve sahibi bilinmeyen ama büyük olasılıkla Romen Oyun Havası olduğu sanılan Sultâniyegâh Longa ünlenmiştir. (Akdoğu, 1989: 307)

d) Sirto

Sirto "Yunan kökenli çalgısal bir oyun havası türüdür. 19.yy'dan bu yana Türkler tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Türü belirleyen temel öge, 2/4'lük ölçü içinde ve uzun seslerde aşağıdaki düzümün kullanılmış olmasıdır.

Şekil 3.2 Sirto Düzümü

Seslendirme sırasında, özellikle ud, lavta gibi mızraplı çalgılarda, uzun süreli hemen her seste bu düzüm, ya da düzümün ilkkümesi, yalnızca ilk sekizlik vurgulu olacak şekilde ve arpej şeklinde belirtilir. 4/4'lük ölçünün de kullanıldığı Sirto'da, hane-teslim bölümlerinin bulunup bulunmaması önem taşımaz. Buna benzer olarak, zemin-meyan-zemin bilincinin bulunması da bir koşul değildir. En önemli olgu, 2/4 ya da 4/4 ölçü içinde yukarıda belirttiğimiz düzümün zaman zaman eserin içinde bulunması, seslendirme sırasında da icracının bu düzümü kullanarak seslendirme yapmasıdır. Tüm bunların dışında Sirto'lar, mutlak surette moderato bir hızda seslendirilirler.

Sirtolar, yanlış olarak köçekçe sonlarında da seslendirilmektedir. Bu da, köçekçelerin son bölümünde sirto alınması zorunluluğu varmış gibi bir izlenim uyandırmakla

birlikte, böyle bir zorunluluk yoktur. Bu nedenle de sırtolara, köçekçe sırtosu gibi yanlış adlar verilmiştir.

Bazı sırtolarda baştan sona 2/4'lük ve 4/4'lük ölçünün dışında seslendirilme yapılması bu eserlerde sırtı türünün tamamen ortadan kalkmasına neden olmaktadır. Ayrıca eser içinde usûl değişikliklerine gidilmesi, doğal olarak bu usûl geçkilerinin yapıldığı bölümlerde sırtı türünün ortadan kalkmasına neden olur.

Sırtolar içinde en çok Kemani Sebuh'un (1828-1894) Hicazkar Sırtı'su, Refik Fersan'ın (1893-1965) Nikriz ve Sultâniyegâh Sırtı'su ve sahibi bilinmeyen, Do Nikriz Sırtı ünlenmiştir. (Akdoğu, 1989: 304)

e) Zeybek

Daha çok halk müzikisinde kullanılan bir formdur. Sözlü veya sözsüz olanları vardır. Aksak usulünün değişik mertebeleriyle bestelenmektedir. Ancak dörtlük mertebesi en fazla kullanılmıştır. Zeybek bestelerde Nikriz, Zavil, Muhayyer, Hicazkar gibi makamlar tercih edilmekle birlikte başka makamda zeybekler de bulunmaktadır. (Yahya, 2009: 305)

4.BÖLÜM

MUSTAFA KANDIRALI'NIN ÇİFTETELLİ VE OYUN HAVALARI'NDAKİ İCRACILIK YÖNÜ

Mustafa Kandıralı Kimdir?

Mustafa Kandıralı 1930 yılında İzmir'in Kandıra ilçesinde dünyaya geldi. Beş erkek bir kız toplam altı kardeşlerdi. Kız kardeş hariç hepsi babaları Recep Kandıralı gibi müzisyen oldu. Müzik yolculuğuna ağabeyi İsmail Kandıralı, Berber Rahmi Bey ve Müfit Yelkenci Bey'den klarnet dersleri alarak başladı.

13 yaşında Kandıra'daki evinden kaçıp yürüyerek önce İzmit'e, oradan da İstanbul'a gelmiş, profesyonel müzik hayatına İstanbul'da devam etmiştir. Kendisi İstanbul'a geliş hikayesini 2 Mayıs 1999 tarihinde Hürriyet Gazetesi'nde verdiği röportajda şöyle anlatır:

“Ben bir şey olmak istiyordum, bir şeyler yapmak istiyordum. 13 yaşında Kandıra'dan kaçtım. Yaya olarak İzmit'e geldim. Bir sene boyunca bir handa kaldım. Ama nasıl bir han. Bir tarafta atlar, eşekler yatıyor, öbür tarafta ben. 14 yaşında besmele çektim, bir sabah tren yolunu takip ederek yayan olarak İstanbul'a geldim. Bir kaç gün hiç durmadan yürüdüm. Bir gece Gebze'de kaldım. Kendi kendime ihtilal yaptım ben.”

Kandıralı tren yolunu takip ettiği için doğal olarak Haydarpaşa'ya varır. Yoldan geçen bir vatandaşa, “burası İstanbul mu” diye sorar. O zaman Haydarpaşa İstanbul'dan

sayılmıyor olsa gerek, adam İstanbul'a gitmesi için vapura binmesi gerektiğini söyler. Mustafa 14 yaşında Karaköy Meydanı'na böylece varır.

“Sağima soluma baktım. Sağa doğru bir gideyim dedim. Allah kalbime göre vermiş. Yürüdüm, yürüdüm... Müzisyenler kahvesi diye bir yere geldim. Üzeri de otel. İçeri girdim, çıkardım klarnetimi calmaya başladım. Herkes bayıldı. Bende bir mahcubiyet var tabii. Kimsenin gözüne bakamıyorum.”

Müzisyenler kahvesinin Rum sahibi, “Muştafa” diye çağrıdığı Kandıralı'ya 20 kuruş bir oda verir. Mustafa da, babası gelip onu bulana kadar sağda solda klarnet çalarak para kazanır.

...

1956 yılı Mustafa Kandıralı'nın sanat hayatının en parlak olduğu dönem olarak gösterilebilir. O dönemde Selahattin Pınar ve Sadi İşilay'ın eserlerini büyük bir ustalıkla icra etmektedir, Sezgin Kokşa, Çoşkun Erdem, Selahattin Erköse, İsmail Oytun, Ercüment Batanay gibi ustadların saz heyetine beraber çalışma imkanı bulmuş, Zeki Müren, Safiye Ayla, Müzeyyen Senar gibi sanatçılara klarneti ile eşlik etmiş, 1991 yılında Berlin Jazz Festivali’nde Rodriguez'in “La Cumparsita”sını kendine özgü bir yorumla seslendirerek birinci olmuştur.

Kendisinin çok aksi bir adam olduğunu Mustafa Kandıralı röportajının devamında şöyle dile getirir:

“Şimdi güzel güzel konuşuyoruz. Ama yanındaki kardeşim bile olsa, bana refakat edemiyorsa onu kabul edemem. Yanındaki adam çalamıyorsa ne yapayım onu. Gazinoda kavga çıkarıp bıraktığım çok oldu. Hatta bir keresinde, ismi lazım değil, bir adamın kafasında klarneti kırdım. Ama onun sebebi başka. Adam bana hakaret etti. Ben de kafasında parçaladım klarneti.”

Amerika'da ve Almanya'da cazın etnik dehası diye lanse edilen Mustafa Kandıralı, Dünyaca ünlü trompet ustası Louis Armstrong ile de konserler vermiştir.

En son 22 Ağustos 2011 tarihinde Zaman Gazetesi'ne verdiği röportajda tahtını yeğeni Türkcan Kandıralı'ya bırakacağını, Bundan sonra kendisini ve soyadını müzik dünyasında yeğeni Türkcan Kandıralı'nın temsil edeceğini açıklamıştır.

Mustafa Kandıralı ile Beraber Çalışan Müzisyenlerin Mustafa Kandıralı İle İlgili Görüşleri

Serkan Çağrı ile 15 Aralık 2013 tarihinde yapmış olduğumuz görüşmede Mustafa Kandıralı'yı ve onun icracılık yönünü şöyle dile getirmiştir:

“Mustafa Kandıralı Türk Müziği’nin profesyonel klarnet icracıları için pek çok klarnet tavır ve tarzı konusunda klarnetin etkili ve daha çok hakim olduğu taksim-meyan ve orkestra içerisindeki etkinliğini sergilemesini ve daha sonraki klarnetçilerin bunu yaparken cesaret bulmasını sağlamıştır. Aynı şekilde Şükrü Tunar ile başlayan, Mustafa Kandıralı ile devam eden bir durumdur bu. Dolayısıyla Şükrü Tunar ve Mustafa Kandıralı’dan sonra yetişen, onları dinleyerek, onların yaptıklarını örnek olarak icralarından esinlendikleri pek çok klarnetçi bu icralardan esinlenerek kendi tarzlarını ve kendi melodilerini zenginleştirmiştir. Bu bugüne kadar gelmiş birşeydir aslında. Sadece onlardan sonraki kuşaklarda değil, günümüzde kadar hala Türk Müziği’ndeki klarnetçiler için Mustafa Kandıralı'nın, Şükrü Tunar'ın veya o dönemin önemli klarnetçilerin yapmış olduğu icralar, yapmış olduğu figürler bugüne kadar yansımış ve hala hepimizin parmağında bir parça da olsa Mustafa Kandıralı figürü vardır. Bu da onların bizim klarnetçiliğimize yapmış olduğu katkıdır.”

“Mustafa Kandıralı orkestranın içerisinde herkesin aradığı, gördüğü zaman ‘İşte o adam!’ dediği önemli bir klarnetcidir. Sahneye çıktığı zaman sahneyi dolduran, sahnedede klarnetiyle özdeşleşmiş, bir bütünlük kazanmış büyük bir ustadır. Mustafa Kandıralı’nın icracılığı pek çok müzisyeni etkisi altına almış. Bu sadece kendi ülkemizde değil, sınırların da ötesinde de bu şekilde yansımış, Yunanistan'da veya Balkanlarda da Mustafa Kandıralı'nın icracılığı oradaki çalım stiline de etki etmiştir. Oradaki klarnetçilerin de tarzlarına bizim geleneğimizdeki Mustafa Kandıralı icra biçimini geçmiştir. Mustafa Kandıralı'nın etkileyici icracılık özelliği pek çok klarnetçinin ilham kaynağı olmuş, pek çok klarnetçinin de kendini ifade ederken beslendiği bir kaynak olmuştur.”

“Mustafa Kandıralı klarnet çalış tekniği açısından müzik türü içerisinde klarnetin ne kadar etkili ve avantajlı bir enstruman olduğunu hem repertuar açısından hem de müzisyenlik açısından kanıtlamıştır. Önceleri klarneten sevimli olmayan tarafını sevimli hale getirmiştir. Mustafa Kandıralı Türk toplumuna, Türk insanına ve Dünya'da birçok değişik Dünya ülkelerine klarneti sevdiren önemli bir klarnetistidir. Müzik türüne katmasına baktığımız zaman bu yönyle müzik türünün de ilgi çekmesini sağlamış. Aslında kendi ismi ve klarnetinin sevilmesi yaptığı müzik türünü de beraberinde dikkat çeker hale getirmiştir. Yani neyi çalarsa o müzik türü bir şekilde onun klarneti ile yükselir olmuş. Oyun havası çaldığında oyun havası türü bir şekilde sevilmiş ve insanların aklına oyun havası türünün zenginliği dolmuştur. Aynı şekilde Türk Müziği’nde çaldığı bazı saz semaileri, sırtolar ve longalar da yine Mustafa Kandıralı'nın klarnetinden insanların severek dinlediği türler olmuştur. Bu bakımdan Türk Müziği’nde bu klarnet

çalma tekniğinin önemli katkı sağladığını düşünüyorum. Ayrıca longa, sirto, oyun havası çiftetelli ve zeybek gibi türlerin çok zenginleşmesinde ve farkedilir olmasında Mustafa Kandıralı'nın klarneti bu formları yüceltir hale getirmiştir. Çünkü onun oyun havaları, çiftetelli, zeybek, köçekçe, sirto ve longalarda çaldığı tavır ve bir şekilde onlara sağladığı değişik yorumlamalar, tema ve doğaçlamalar farklı bir şekilde etki yapmıştır ve tüm insanlar tarafından sevilir olmuştur. Bugün bile oyun havaları Mustafa Kandıralı'dan tartışılmaz bir şekilde hala dinleniyor. Ben de hala oyun havalarını Mustafa Kandıralı'dan dinliyorum."

İsmail Oytun ise yıllarca beraber müzik yaptığı "Kadim dostum" olarak nitelendirdiği Mustafa Kandıralı'nın icracılık yönünü 20 Aralık 2013 tarihinde yapmış olduğumuz görüşmede şöyle dile getirir:

"Mustafa Kandıralı musiki eğitimi görmediği halde kendi kendini yetiştirmiştir, bunun yanı sıra sazını güzel çalan bir arkadaşıdır. Çok güzel oyun havalari çalar. Çok güzel zeybek çalar. Kendi memleketinin havalarını haddinden fazla güzel icra eder. Aynı zamanda İstanbul'da Hakkı Derman'la, Selahattin Pınar'la, büyük müzisyen arkadaşlarımızın hepsiyle çalışmıştır. Çok da güzel taksim yapar. Dinleyenler bile "Ne güzel taksim etti!" derler. Bu yönüyle Mustafa Kandıralı içinden gelerek kendinden nağmeler yaratın, kimseyi taklit etmeyen bir arkadaşıdır."

5.BÖLÜM

TEZİN AMACI, ÖNEMİ VE BU KONUYLA İLGİLİ BENZER ÇALIŞMALAR

Tezin Amacı

İncelemiş olduğumuz tezimizde Türk Müziği'nin çiftetelli, oyun havası, longa, sirto, zeybek gibi formlarında yaratıcı çalışmaları ile dikkat çeken Mustafa Kandıralı'nın klarneti Türk Müziği'nde icra etmesi konusunda dönemi ve kendinden sonra gelen klarnet icracılarına doğaçlama örnekleri olabilecek çalışmaları notaya alıp analiz yaparak doğaçlama yaklaşımını belirlemek amaçlanmıştır.

Tezin Önemi

Bu tez, Mustafa Kandıralı ile ilgili öncü bir araştırma olması ve benzer konularda çok fazla araştırmanın yapılmaması düşünüldüğünde Türk Müziği'ni icra etmede yaratıcı çalışmalar için kaynak niteliği taşması bakımından önem arz etmektedir.

Sınırlılıklar

Bu çalışmada Mustafa Kandıralı'nın yayınlanmış 2 CD'sindeki 31 parçadan 7 tanesi notaya alınarak analizleri yapılmış, bunun dışındaki parçalar, radyo ve TV kayıtları araştırmanın dışında tutulmuştur.

Sayıltılar

CD kayıtlarında yer alan parçalarda 1.ve 2.klarnetin kimler tarafından çalındığına dair bir bilgiye rastlanmamaktadır. Kayıtların dinlenmesinde icracıların tonu ve çalgıların tünisi dikkate alınarak 1.ve 2.klarneti kimlerin çaldığı araştırmacı tarafından yorumlanmıştır. Araştırmada bu belirlemelerin doğru olduğu kabul edilerek yorumlarda bulunulmuştur.

Evren

Mustafa Kandıralı'nın kaydedilmiş tüm çalışmaları

Örneklem

Araştırmada analizleri yapılan 4 çiftelli, 1 longa ve 2 şarkısı örneklem olarak alınmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada Mustafa Kandıralı'nın hayatı ve icracılık yönü ile ilgili basılmış bir kaynağa rastlanmadığından TRT İstanbul Radyosu'nun 1991 yılında yayınladığı "Bizim İnsanlarımız" adlı söyleşi programı, görüşme tekniği için ise Serkan Çağrı ve İsmail Oytun ile yapılan görüşmede sorulara verilen cevaplar değerlendirilmiştir.

İcrcilikteki yaratıcılık yönü ile ilgili değerlendirmelerde bulunmak amacıyla kayıtlı CD'lerinden seçilen 7 parçanın notaya alınıp analizleri yapılmıştır.

Problem

Araştırmalarda notaya alınarak analizleri yapılan parçalarda Mustafa Kandıralı'nın doğaçlamalarından yola çıkarak yaratlarında ne tür bir yol izlemiştir?

Alt problemler

1. Analizleri yapılan parçalarda yapılan doğaçlamaların tema ile ilintileri ne durumdadır?
2. Analizleri yapılan parçalarda yapılan doğaçlamalarda usul ve makam değişiklerine gidilmiş midir?
3. Analizleri yapılan parçalarda yapılan doğaçlamalar Geleneksel Musiki ile ne derece örtüşmektedir?

4. Analizi yapılan parçalarda ne tür klarnet ya da klarnetler kullanılmıştır?
5. Analizleri yapılan parçalarda yapılan doğaçlamalarda ne gibi teknikler uygulanmıştır?

Benzer Çalışmalar

Türk Müziği’nde icracılıkta yaratıcılıkla ilişkili 3 çalışma saptanmıştır.

Emre Erdoğan tarafından Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Anasınat Dalı’nda Oya Leventoğlu Öner danışmanlığında çalışılmış olan “Kanun İcrası Teknikleri Bakımından Erol Deran Taksimleri” adlı yüksek lisans tezinde Erol Deran’ın kanun ile yapmış olduğu beş taksim notaya alınip, makamsal ve teknik yönden incelenmiş, analiz sonucunda ortaya çıkan bulgularda Deran’ın kız neyi akordunu kullandığı, icrasında geleneksel icra yapısını bozmamasının yanı sıra seyir anlayışı içerisinde kendine has bir üslup sergilediği, yapmış olduğu taksimlerde, özellikle atlamlı ve sıçramalı geçişlerin glissando tekniği ile sağlandığı, taksimlerdeki çarpma tekniğinin büyük bir bölümünün üclemeli tartımlarla kullanıldığı belirtilmiştir.

Bilen Işıktaş tarafından İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Müziği Anasınat Dalı’nda Ayşegül Kostak Toksoy danışmanlığında hazırlanmış olan “Şerif Muhittin Targan’ın Ud tekniği’ne Katkısı” adlı yüksek lisans tezinde Şerif Muhittin Targan’ın Ud ile yapmış olduğu 6 taksim notaya alınip incelenmiş, analiz sonucunda ortaya çıkan bulgularda Targan’ın Bolahenk akort kullandığı, makamın karar sesine göre udun akort sistemini değiştirdiği, taksimlerinde geleneksel seyir anlayışı çerçevesinde özgün melodiler ürettiği belirtilmiştir.

Gülçin Yahya’nın “Yorgo Bacanos’un Ud Taksimleri” adlı doktora tezinde Yorgo Bacanos’un ud ile yapmış olduğu 20 taksim notaya alınip incelenmiş, makamlara göre analizleri yapılmış, ortaya çıkan bulgularda Yorgo Bacanos’un makamların tonal merkezlerinde büyük aralıklar kullandığı, taksimlerinin başlangıç cümlelerinde genellikle makamın özelliklerini taşıyan, makamın tonal merkezlerini ve ortak perdelerini geçkilerde kolaylaştırıcı özellikler olarak kullandığı, legato, glissando, çarpma gibi süsleme tekniklerini çalgısına hakim bir şekilde kullandığı belirtilmiştir.

6.BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bahriye Çiftetellisi'nin Analizi

Mustafa Kandıralı Bahriye Çiftetellisi'nde yapmış olduğu Uşşak taksimine makamın güçlü perdesi olan Neva perdesinden başlayıp, dörtlük değerler ile makamın karar sesine (Düğâh perdesine) inerek Neva perdesi ile Düğâh perdesi arasındaki bölgeyi inici bir şekilde işlemiştir.

Şekil 6.1 Mustafa Kandıralı'nın Bahriye Çiftetellisi'nin zemin bölümünde kullandığı ses alanı

Daha sonra tekrar 32'lik süslemelerle Neva perdesine çıkararak makamın karar perdesi ve güçlü perdesi arasında bağlantı kurmuş ve tekrar karar perdesine inerek taksimin zemin kısmını tamamlamıştır.

Şekil 6.2 Bahriye Çiftetellisi'nin zemin bölümünden bir pasaj

Taksimin meyan bölümüne Muhayyer perdesinden başlayan Kandıralı'ya ikinci klarnet önce 1. oktav, bitiminde 2 oktav altından (Pesten) aynı ezgiyi çalarak destek vermektedir.

Şekil 6.3 Bahriye Çiftetellisi’nde 2.klarнетin Mustafa Kandıralı’ya eşlik ettiği kısım

Kandıralı’nın meyan bölümde kullandığı ses alanı aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 6.4 Mustafa Kandıralı’nın Bahriye Çiftetellisi’nin meyan bölümünde kullandığı ses alanı

Daha sonra yukarıda gösterilen ezgi parçacığını inici sekvens şeklinde Düğâh perdesine kadar getirip, oradan 64'lük değerlerle makam dizisini Düğâh perdesinden Muhayyer perdesine kadar çıkıcı bir şekilde gösterip, Düğâh perdesi ile Muhayyer perdesi arasında bağlantıyı bu şekilde kurmuştur.

48.ölçüde ise 8'lik süreleri kullanarak ikili aralıklardan oluşan ezgi parçacıklarını inici sekvens ile Neva Perdesi’ne kadar getirip 16'luk üçlemelerle Düğâh Perdesi’nde karara bağlamış ve taksimi sonlandırmıştır.

Şekil 6.5 Bahriye Çiftetellisi'nin meyan bölümünden bir pasaj

Kandıralı, inici bir şekilde Tiz Çargâh perdesinden Kaba Düğâh perdesine kadar olan bir ses alanı içerişimde Uşşak taksim yapmıştır.

Şekil 6.6 Mustafa Kandıralı'nın Bahriye Çiftetellisi'nde yaptığı Uşşak taksimde kullandığı ses alanı

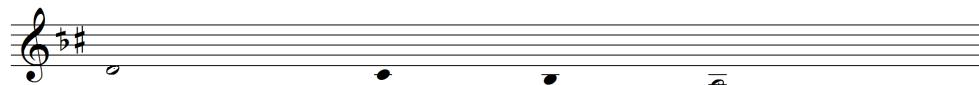
Bu çiftetelli Mansur akortla icra edilmiş olup, yazılan nota ile klarnette duyulan ses Batı Müziği Notasyonu'na göre birebir örtüşmektedir.

Şile Çiftetellisi'nin Analizi

The musical score consists of two systems of music notation. The top system shows measures 1-2 for Kandıralı (empty staff), Keman (chords), Darbuka (rhythmic patterns), and Tef (rhythmic patterns). The bottom system shows measures 3-4 for Kandıralı (melodic line with grace notes), Kmn. (chords), Drbk. (rhythmic patterns), and Tef (rhythmic patterns). The notation uses a treble clef, common time, and a key signature of one sharp.

Kandıralı 5

 Kmnn. 5

 Drbk. 5

 Tef 5

 Kandıralı 7

 Kmnn. 7

 Drbk. 7

 Tef 7

 Kandıralı 9

 Kmnn. 9

 Drbk. 9

 Tef 9

Mustafa Kandıralı Şile Çiftetellisi’nde yapmış olduğu Hicaz taksimine yukarıda gösterilen temanın ardından Yegâh perdesinden, Yegâh perdesi ile Kaba Dögâh perdesi arasındaki bölgeyi inici bir şekilde kullanarak başlamıştır.

Şekil 6.7 Mustafa Kandıralı’nın Şile Çiftetellisi’nde taksim'e başladığı bölge

Çiftetellinin ritmine göre son derece sade bir şekilde 16'luk değerler ve 16'luk üclemelerden oluşan ezgi parçacıkları kullanan Kandıralı 21.ölçüye kadar bu şekilde taksimini işlemiştir.

Şekil 6.8 Şile Çiftetellisi’nin 1.bölümünden bir pasaj (1-20 ölçüler arası)

21.Ölçüden 29.ölçüye kadar olan bölümde de ses alanını daha da genişletip Dögâh perdesinde karar veren doğaçlamasında iki kez Kaba Hüseyeni Aşiran ve Dögâh perdesini art arda kullanarak tonal müzikteki dominant-tonik ilişkisinden yararlanıp,

Kaba Düğâh perdesini aranan perde olma etkisini güçlendirmiştir.

Şekil 6.9 Şile Çiftetellisi'nin 1.bölümünden bir pasaj (21-29 ölçüler arası)

Kandıralı taksimin ikinci bölümünde, birinci bölümdeki Yegâh perdesi ile Kaba Dûgâh perdesi arasındaki bölgeyi bir oktav yukarı taşıyarak Neva perdesi ile Dûgâh perdesi arasındaki bir bölgeye getirmiştir ve kullanmıştır. Burada da Bahriye Çiftetellisi’nde olduğu gibi makamı oluşturan sesleri yanaşık çıkışçı hareketler ile işleyerek Dûgâh perdesine inmiş, tekrar Gerdaniye perdesine çıkıp 16’lık üclemeler ile Neva perdesinde yarı kalış yapmıştır.

Şekil 6.10 Şile Çiftetellisi’nin 2.bölümünden bir pasaj (Neva perdesinde yarı kalış)

47.ölçüden itibaren ise Muhayyer perdesinden başlayarak 16’lık değerler ile önce makamı oluşturan sesleri yanaşık inici hareketler ile kullanmış, sonra 16’lık değerlerle makam dizisini çıkışçı ve inici olarak gösterip Dûgâh perdesine ulaşmış, ardından bir dörtlük değerle Gerdaniye perdesine çıkıp Neva bölgesini tekrar işlemiştir, Dûgâh perdesine inerek taksimin ikinci bölümünü tamamlamış ve Dûgâh perdesi ile Neva

perdesi arasındaki bağlantıyı bu şekilde sunmuştur.

Şekil 6.11 Şile Çiftetellisi'nin 2.bölümünden bir pasaj (Düğâh perdesinde karar)

Taksimin üçüncü bölümünde Kandıralı aynı temayı bir oktav alttan soru cevap biçiminde kullanmış, ardından önce noktalı sekizlik-on altılık değerlerle, daha sonra dörtlük-sekizlik değerlerle yanaşık inici hareketler ile Düğâh perdesine gelmiştir. Daha sonra 16'lık değerlerle Yegâh perdesinden başlayan sekvenslerle Muhayyer perdesine çıkmıştır. İzleyen pasajlarda 16'lık değerlerle yanaşık inici hareketler kullanarak Yegâh perdesi ile Muhayyer perdesi arasındaki bölgeyi süsleyip karar sesine (Düğâh

perdesine) gelmiş ve taksimı sonlandırmıştır.

Şekil 6.12 Şile Çiftetellisi'nin 3.bölümünden bir pasaj

Kandıralı Kaba Düğâh perdesi ile Muhayyer perdesi arasındaki bölgede Hicaz taksim gerçekleştirmiştir.

Şekil 6.13 Mustafa Kandıralı'nın Şile Çiftetellisi'nde yaptığı Hicaz taksimde kullandığı ses alanı

Bu çiftetelli her ne kadar Türk Müziği Notasyonu'na göre si bemol transpozeli (Batı Notasyonu'na göre fa transpozeli) çalınmış gibi görünse de aslında Bolâhenk akortla icra edilmiştir. Yani, klarnette duyulan ses aslında yazılan notanın Batı Müziği Notasyonu'na göre bir tam dörtlü aşağısıdır. Mekanizma dikkate alındığında Bolâhenk Akort Sistemi'nin kullanıldığı anlaşılmaktadır. Duyulan ses (Frekans) dikkate alındığında ise Dâvut Mâbeyni Akordu'nun kullanılmış olduğu gibi yanlış bir izlenim alınmaktadır. Duyuşa yarımses tiz olarak yansıyan bu farkın kayıt aşamasında teknik nedenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Dol Kara Bakır Adlı Parçanın Analizi

Mustafa Kandıralı “Dol Kara Bakır” adlı parçada yapmış olduğu Saba taksimine, makamın üçüncü derecesi olan Çargâh perdesi üzerinden başlamıştır.

Şekil 6.14 Mustafa Kandıralı'nın “Dol Kara Bakır” adlı parçada taksimine başladığı bölge

Kandıralı bu parçada, parçanın 9/8'lik olmasından ve Presto'ya yakın bir tempoda (Yaklaşık olarak dörtlük birime 190 tempoda) icra edilmesinden dolayı 16'luk üclemeler ya da 32'luk ve 64'lük değerlerde notalar kullanmak yerine daha uzun sesler, 8'luk üclemeler, 1'lik, 2'lik ve 4'lük triller kullanmayı tercih etmiştir.

Kandıralı'nın Çargâh perdesinde taksimine başlaması, Geleneksel Musiki'de (Özellikle Tasavvuf Musikisi'nde) oldukça sık bir biçimde kullanılan “Klasik Çargâh” da denilen “Saba’lı Çargâh” makamının da Çargâh perdesi üzerinden başlamasıyla da ilişkili olduğunu söylemek mümkündür. Bu konuda İsmail Hakkı Özkan'a göre “Saba’lı Çargâh” makamının Saba makamından yola çıkarak ortaya çıktıgı, fakat İslâm anlayışına göre bu makam kutsal sayıldığı için “Neo Klasik” olarak tabir edilen din dışı eserlerde daha çok Çargâh makamının şedleri (Göçürülmüşleri veya başka bir perdeden transpoze edilmiş halleri) olan Acem Aşiran veya Mahur makamlarının “Saba’lı Çargâh” makamının yerine kullanıldığı belirtilmektedir.

Kandıralı taksimindeki Çargâh perdesindeki açışın hemen ardından Acem perdesine atlayarak kullanmış olduğu 8'luk süreler, 8'luk ve 16'luk üclemelerle yanaşık inici hareketlerle makamın ikinci derecesi olan Segâh perdesinde yarım kalış yapıp Saba

makamının karakteristik özelliğine sadık kalmıştır.

Şekil 6.15 Dol Kara Bakır'dan bir pasaj (Segâh perdesinde yarım kalış)

Bu kalış Geleneksel Müzik'te çok fazla tercih edilmemekle beraber Mustafa Kandıralı'yla aynı dönemde meşhur olmuş veya Mustafa Kandıralı'dan sonra gelen klarnet ustalarının yapmış olduğu klarnet taksimlerinde de bu perdede yarım kalış yapıp tekrar ana makamda sonlanmış bir taksim örneğine de rastlanmamıştır. Böyle bir kalışın tercih edilmemesinin sebebini şöyle açıklamak mümkündür:

Saba makamının ikinci derecesi olarak kabul edilen Segâh perdesi üzerinden Hüzzam, Segâh, Müstear, Eviç, Ferahnak, Bestenigar gibi birbirlerine çok yakın makamlara çok kolay geçki yapılmaktadır. Bu yüzden de böyle bir kalışın daha çok bir makamdan başka bir makama geçişlerde bağlantı sesi olarak kullanıldığı daha çok görülmektedir.

Mustafa Kandıralı Segâh perdesi üzerinde yarım kalışını yaptıktan sonra bu bölgede 6 ölçü gezinip tekrar ana makamın karar sesi olan Düğâh perdesine gelip karara bağlamış

ve taksimini sonlandırmıştır.

**Şekil 6.16 Dol Kara Bakır'dan bir pasaj (Segâh bölgesinde dolaştıktan sonra
Dügâh perdesinde tam karar)**

Mustafa Kandıralı bu parçada Acem perdesi ile Dügâh perdesi arasındaki bölgede Saba taksimini gerçekleştirmiştir.

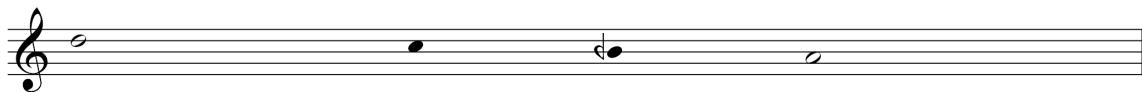
**Şekil 6.17 Mustafa Kandıralı'nın “Dol Kara Bakır” adlı parçada yaptığı Saba
taksimde kullandığı ses alanı**

Bu çiftetelli Mansur akortla icra edilmiş olup, yazılan nota ile klarnette duyulan ses Batı Müziği Notasyonu'na göre birebir örtüşmektedir.

Karcıgar Çiftetelli'nin Analizi

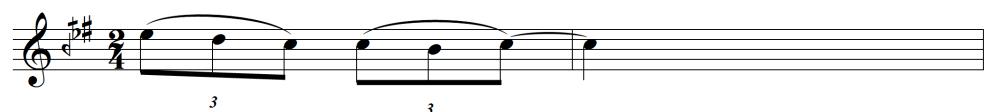
Mustafa Kandıralı yapmış olduğu Karcıgar taksimine makamın güclü perdesi olan Neva perdesinden başlamış, Dügâh perdesi üzerinden Uşak dörtlüsü ile Neva perdesi üzerinden Hicaz beşlisini bir arada kullanarak taksiminin başından sonuna kadar Geleneksel Musiki'deki Karcıgar dizine sadık kalmıştır.

Bu çiftetellide de Bahriye Çiftetellisi'nde olduğu gibi 8'lik üçlemeler ile yavaş yavaş makamın karar sesi olan Dügâh perdesine gelip 16'lık değerler ile tekrar Neva perdesine çıkararak Dügâh perdesi ile Neva perdesi arasındaki bağlantıyı kurmuştur.

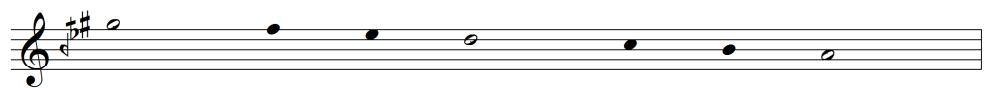
Şekil 6.18 Mustafa Kandıralı'nın Karciğar Çiftetelli'de taksime başladığı bölge

Kandıralı 47. ölçüden taksimin sonuna kadar genellikle Neva bölgesi üzerinde taksimini gerçekleştirmiştir, 47 ile 58. ölçüler arasında her ne kadar Düğâh perdesinde karar veriyormuş gibi görünse de 59. ölçüde 2'lik değerle Gerdaniye perdesine çıkıp 61. ölçüye kadar 2'lik değerlerle inici olarak seyrettikten sonra aşağıda belirtilen ezgi çekirdeğini inici sekvens olarak kullanıp taksimin sonuna kadar bu ezgi çekirdeğini işleyip Düğâh perdesinde karar kılmış ve taksimini sonlandırmıştır

Mustafa Kandıralı bu çifttellide Karcıgar makamının tüm seslerini kullanarak taksimini gerçekleştirmiştir.

Şekil 6.19 Karcıgar makamı dizisi

Karcıgar makamı Saba makamında olduğu gibi tek başına taksim yapılması zor olan, yani ana makamda başlayıp, ana makamda karar kılmasız tercih edilmeyen makamlardan bir tanesidir ve daha çok makamdan makama geçiş taksimlerinde yeni makama geçişte köprü niteliğimde kullanıldığı görülmektedir. Bu özelliğinden dolayı yeni enstruman

öğrenen ya da yeni taksim yapmaya başlamış olan amatör icracılar için enstrumanında ustalaşmış ustadlar tarafından taksim yapılması çok fazla tavsiye edilmeyen bir makamıdır.

Mustafa Kandıralı 90.ölçüde Karcığar taksimini bitirdikten sonra çiftetellinin temasını 2.kez duyurarak Düğâh perdesi ile Tiz Çargâh perdesi arasındaki bir bölgede Muhayyer makamında küçük bir doğaçlama açıp aşağıda belirtilen ezgi parçacığını Düğâh perdesine kadar getirmiştir ve Düğâh perdesinde karar kılarak taksimi sonlandırmıştır.

Bu çiftetelli Mansur akortla icra edilmiş olup, yazılan nota ile klarnette duyulan ses Batı Müziği Notasyonu'na göre birebir örtüşmektedir.

Kara Çadır Adlı Parçanın Analizi

Mustafa Kandıralı “Kara Çadır” adlı parçada yapmış olduğu Hüseyni taksimine Hüseyni makamının güçlü perdesi olan Hüseyni perdesinden başlamış, 25.ölçüde Hisar perdesini (Re diyez notasını) kullanarak Düğâh perdesi üzerinden Nikriz makamına yönelme yapıp, 27.ölçüde Hüseyni perdesinden Muhayyer perdesine atlayarak 30.ölçüye kadar Hüseyni perdesi ile Muhayyer perdesi arasındaki bölgeyi kullanıp Hüseyni perdesinde karar kılmıştır.

Mustafa Kandıralı bu bölgede taksimini işlerken kendisine eşlik eden viyola icracısı ise Hüseyni Aşiran perdesi ile Düğâh perdesinden oluşan dörtlü aralığını pizzicato tekniği kullanarak eşlik etmiş, arşe ile de dem ses olarak karar perdesi olan Düğâh perdesini kullanmıştır.

Kandıralı

Viyola

Darbuka

Tef

Kandıralı

Vla.

Drbk.

Tef

Kandıralı   7

 Vla.   7
 Drbk.   7
 Tef   7

 Kandıralı   10

 Vla.   10
 Drbk.   10
 Tef   10

The musical score is divided into four staves:

- Kandıralı:** Shows a melodic line primarily consisting of eighth and sixteenth notes.
- Vla. (Violin):** Shows a rhythmic pattern of eighth-note pairs.
- Drbk. (Djembe):** Shows sustained notes with vertical stems.
- Tef (Tamborine):** Shows sustained notes with vertical stems.

Measure numbers 13, 13, 13, and 13 are indicated above each staff respectively.

Şekil 6.20 Kara Çadır'dan bir pasaj (25-30. ölçüler arası)

31. ölçüden itibaren Kandıralı Karcıgar geçkisini Neva perdesi üzerinde Hicaz Dörtlüsünü kullanıp Düğâh perdesinde karar kilarak gerçekleştirmiştir.

Bulgaristan, Gürcistan, Makedonya ve Romanya gibi ülkelerin müziklerinde de oldukça sık rastlanan bir durum olan Nikriz çeşnisi ile Karcıgar makamına geçki yapılmasına örnek olarak 16 ile 31. ölçüler arasındaki pasaj gösterilebilir. olarak 16 ile 31. ölçüler

arasındaki pasaj gösterilebilir.

Musical score for four instruments: Kandıralı, Viyola, Darbuka, and Tef. The score consists of two systems of music. The first system starts with a 9/8 time signature and transitions to a 4/4 time signature. The second system also starts with a 9/8 time signature and transitions to a 4/4 time signature. The instruments play different melodic and rhythmic patterns throughout the score.

Kandıralı

Viyola

Darbuka

Tef

Kandıralı

Vla.

Drbk.

Tef

Kandıralı   7

 Vla.   7
 Drbk.   7
 Tef   7

 Kandıralı   10

 Vla.   10
 Drbk.   10
 Tef   10

The musical score consists of four staves, each representing a different instrument: Kandıralı, Vla. (Violin), Drbk. (Double Bass), and Tef (Tambourine). The music is in common time. Measure 13 is highlighted. The Kandıralı staff shows a melodic line with eighth and sixteenth notes. The Vla. staff shows a rhythmic pattern of eighth-note pairs. The Drbk. staff shows a steady eighth-note bass line. The Tef staff shows a continuous eighth-note pattern. The notation uses both Western-style note heads and traditional Turkish notation.

Şekil 6.21 Kara Çadır'dan bir pasaj

Bu çiftetelli her ne kadar Türk Müziği Notasyonu'na göre si bemol transpozeli (Batı Notasyonu'na göre fa transpozeli) çalınmış gibi görünse de aslında Bolâhenk akortla icra edilmiştir. Yani, klarnette duyulan ses aslında yazılan notanın Batı Müziği Notasyonu'na göre bir tam dörtlü aşağısıdır. Mekanizma dikkate alındığında Bolâhenk Akort Sistemi'nin kullanıldığı anlaşılmaktadır. Duyulan ses (Frekans) dikkate alındığında ise Dâvut Mâbeyni Akordu'nun kullanılmış olduğu gibi yanlış bir izlenim alınmaktadır. Duyuşa yarıml ses tiz olarak yansıyan bu farkın kayıt aşamasında teknik nedenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Kevser Hanım'ın “Nihavent Longa” sının Analizi

Mustafa Kandıralı Kemanı Kevser Hanım'ın Nihavent Longa'sında, Nihavent makamını Geleneksel Müzik'teki Nihavent makamından farklı olarak Klasik Batı Müziği'ndeki Sol Minör tonuna yakın bir üslupta işlemiştir. Nitekim Nihavent makamı Batı Müziği'ndeki Sol Minör tonuna yakın bir makam olup, Sol Minör'ün kullandığı arızaları kullanır. Bundan dolayı tampere sistem sazlarla çok kolay çalıştığı ve armonize edilebildiği için taksimde bu yönde gelişmiştir. Bu bağlamda Klasik Caz Müziği'nde kullanılan Blues dizisinden de faydalananmıştır.

A single musical staff in common time, starting with a treble clef and a key signature of one flat. The notes are represented by open circles (white notes) and filled circles (black notes). The sequence of notes follows a blues scale pattern: white note, white note, white note, black note, white note, white note, black note, white note.

Şekil 6.22 Mustafa Kandıralı'nın Kemanı Kevser Hanım'ın Nihavent Longa'sında yaptığı doğaçlamada ele aldığı Blues dizisi

Kandıralı'nın bu taksimde Blues dizisini kullanmasında, Amerika'daki konserlerinde ve albüm kayıtlarında beraber çalıştığı ünlü trompet ustası Louis Armstrong'un da etkisinin olduğunu söylemek mümkündür.

Bu parça klarnet, kanun, ud ve darbuka ile icra edilmiştir. Doğaçlamaya kanun icracısı bol senkoplu, 16'lık ve 32'lik değerlerden oluşan bir Blues diziyle başlamıştır.

Şekil 6.23 Kanun icracısının yapmış olduğu doğaçlama

Hemen ardından Kandıralı yaptığı doğaçlamasında Nihavent makamının karakteristik özelliği olan Neva perdesi üzerinden Uşşak dörtlüsünü kullanmadığı, Sol Minör'de birinci derecenin arpejiyle başlamayı tercih ettiği, yine Sol Minör'de yeden-eksen ilişkisini öne çıkarması, armonik sol minörün bu doğaçlama için tercih edildiğini düşündürmektedir. Zaten parça girişinde kanunun Blues dizisini kullanması da Nihavent makamının geleneksel kullanımının tercih edilmediğini desteklemektedir. Bununla beraber Kandıralı'nın doğaçlaması ile tema arasında köprü niteliğinde kanun doğaçlamasında Neveser çeşinin kullanılmış olması doğaçlamada kullanılan armonik Sol Minör diziden temanın duyulduğu Nihavent makamına geçiş yapma ihtiyacından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Bu doğaçlamanın hemen ardından parça yeni bir doğaçlama yapılmaksızın orjinaline sadık kalınarak icra edilmiştir.

NİHAVEND LONGA

NİM SOFYAN

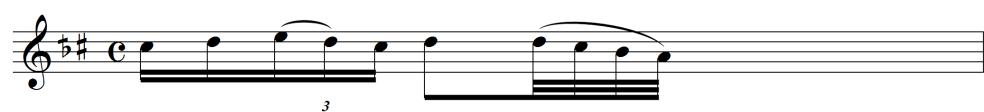
MÜZİK:KEVSER HANIM

The musical score consists of six staves of music notation. The first staff begins with a tempo marking of $\text{♩} = 112$. The notation is primarily composed of eighth-note patterns, with some sixteenth-note figures. Measure numbers 1 through 4 are indicated above the staves. The score concludes with a final measure labeled "SON". The key signature changes between staves, starting with one flat and ending with one sharp. Measure 2 includes a fermata symbol over the second note. Measures 3 and 4 include measure repeat signs. Measure 5 includes a measure repeat sign and a fermata symbol over the first note. Measure 6 includes a measure repeat sign.

Bu eser Bolahenk akortla icra edilmiştir. Yani, klarnette duyulan ses, yazılan notanın Batı Müziği Notasyonu'na göre bir tam dörtlü aşağısıdır.

Kandıra Çiftetellisi'nin Analizi

Mustafa Kandıralı Kandıra Çiftetellisi'nde ele aldığı Hicaz taksimine makamın güçlü perdesi olan Neva perdesi üzerinden, Neva perdesi ile Düğâh perdesi arasındaki bölgeyi inici bir şekilde kullanarak başlamıştır. Şile Çiftetellisi'nden farklı olarak aşağıda gösterilen ezgi parçacığını 2 kez tekrar ederek Neva perdesi ile Düğâh perdesi arasındaki ilişkiyi kuvvetlendirmiştir, daha sonra 32'lik değerlerle inici olarak Düğâh perdesine gelmiştir

Şekil 6.24 Kandıra Çiftetelli'si'nden bir pasaj (1-10.ölcüler arası)

11.ölcüden itibaren ise Kandıralı önce Neva perdesinden başlayarak senkop ile Düğâh perdesine gelip daha sonra aşağıda belirtilen ezgi parçacığı ile Düğâh perdesine kadar

gelip taksimini sonlandırmıştır.

Mustafa Kandıralı bu çifttellide temelde Hicaz dörtlüsü üzerinde taksimini gerçekleştirmesine rağmen Hüseyni ve Acem perdelerini çarpma olarak kullanarak Düğâh perdesine kadar geldikten sonra önce Yegâh perdesinden başlayıp küçici sekvens ile Neva perdesine kadar gelmiş, daha sonra Gerdaniye perdesinden başlayarak inici ikilerden oluşan ezgi çekirdeğini kullanıp Düğâh perdesine kadar gelmiştir.

Parçanın bundan sonraki bölümündeki doğaçlamaların yeğeni Türkcan Kandıralı'ya ait olduğu düşünülverek araştırma dışında tutulmuştur.

Bu çifttelli Şah akort ile icra edilmiştir. Yani klarnette duyulan ses yazılan notanın Türk Müziği Notasyonu'na göre küçük üçlü yukarısı (Büyük altılı aşağısı) dır.

7.BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Mustafa Kandıralı'nın çifterelli, oyun havası, longa, sirtto, zeybek ve şarkıların arasında yapmış olduğu doğaçlamalarda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Kandıralı, doğaçlamalarındaki giriş-gelişme-sonuç bölümlerindeki melodik akışı ve bölümler arasındaki ilişkiyi çok iyi kurgulayarak taksimlerdeki tek düzeliği ortadan kaldırmıştır. Bu da dinleyicinin dikkatini en üst seviyede taksime odaklayacak bir nitelik olarak görülmektedir.
- Kandıralı, incelenen doğaçlamaların tümünde metal sol klarnet kullanmıştır. Bununla beraber Şükrü Tunar'ın da Mustafa Kandıralı gibi metal sol klarnet kullandığını söylemek mümkündür. Serkan Çağrı ve İsmail Oytun ile yapmış olduğumuz röportajlar dahilinde edindiğimiz bilgiler de bunu doğrular niteliktedir.
- Si bemol klarnetin yapısı gereği Türk Müziği icralarında gereğinden fazla transpoze karışıklığı yaratması ve bundan dolayı Türk Müziği'nin akort sistemine uyumlu olmaması, Sol klarnetin Türk Müziği'nde daha çok tercih edilmesine yol açmıştır. Mustafa Kandıralı'nın incelemiş olduğumuz eserlerin tümünde sol klarnet kullanıyor olması yukarıdaki düşünceyi destekler niteliktedir.
- Kandıralı doğaçlamaları icra ederken makamların geleneksel yapısı dışına çıkmayarak makamların kolay algılanmasına yol açan karakteristik temalar kullandığı görülmektedir.
- Mustafa Kandıralı yaptığı doğaçlamalarda doğaçlamaların süresini temaya oranla oldukça uzun düşünüp, temayı başta ve sonda birer kez kullanmakla yetinmiştir.

- Mustafa Kandıralı yaptığı doğaçlamalarda hiçbir zaman başka bir icracıyı ve kendini taklit etmemiş, doğaçlamanın içinde yaptığı bir nağmeyi veya bir süslemeyi ikinci bir defa tekrarlamamıştır. İsmail Oytun ile yapmış olduğumuz röportaj dahilinde edindiğimiz bilgiler de bunu doğrular niteliktedir.
- Geleneksel Müziklerimizin toplumun geniş kesimleri tarafından dinlenmesi konusunda çok büyük katkıları bulunan Mustafa Kandıralı'nın araştırmamıza konu olan yaratıcılık yanının dışında kalan müzikal yaşamı ile ilgili başka araştırmaların yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

AKDOĞU, Onur Türk Müziği’nde Türler ve Biçimler, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir, 2003

ÇAĞRI, Serkan Röportaj 15 Aralık 2014

DARBAZ, Feridun Türk ve Batı Müziği, İstanbul, 1973

DİNGE, Ali Geleneksel Türk Sanat Müziği’nde Longalar, Senfoni Yayınevi, İzmir, 2000

DİNGE, Ali Geleneksel Türk Sanat Müziği’nde Sirtolar, Senfoni Yayınevi, İzmir, 2000

HÜRRİYET GAZETESİ Röportajı, 2 Mayıs 1999

OYTUN, İsmail Röportaj 20 Aralık 2013

ÖZKAN, İsmail Hakkı Türk Musikisi Usul ve Nazariyatı, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 1984

ÖZTÜRK, Okan Murat Zeybek Kültürü ve Müziği, Pan Yayıncılık, İstanbul, 2006

TEYMUR, Ahmet Selim Türk Musikisi, Pan Yayıncılık, İstanbul, 1979

RIMSKY-KORSAKOV, Nikolay Principles Of Orchestration, 1863

YAHYA, Gülcin, Türk Musikisi Rehberi, Gazi Üniversitesi Basımevi, Ankara, 2009

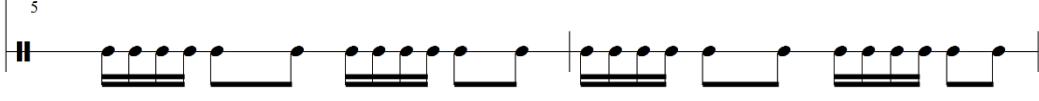
ZAMAN GAZETESİ Röportajı 22 Ağustos 2011

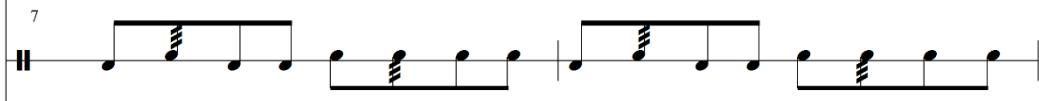
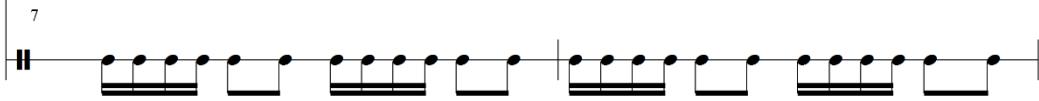
Kandıralı   5

 Kmnn.   5

 Drbk.   5

 Tef   5

 Kandıralı   7

 Kmnn.   7

 Drbk.   7

 Tef   7

Kandıralı 9

 Kmn. 9
 Drbk. 9
 Tef 9

Kandıralı 11

 Kmn. 11
 Drbk. 11
 Tef 11

Kandıralı 14

 Kmnn. 14

 Drbk. 14

 Tef 14

 Kandıralı 16 3

 Kmnn. 16

 Drbk. 16

 Tef 16

Kandıralı 18

 Kmnn. 18

 Drbk. 18

 Tef 18

 Kandıralı 20

 Kmnn. 20

 Drbk. 20

 Tef 20

Kandıralı   22

 Kmnn.   22

 Drbk.   22

 Tef   22

 Kandıralı   24

 Kmnn.   24

 Drbk.   24

 Tef   24

Kandıralı 26

 Kmnn. 26

 Drbk. 26

 Tef 26

 Kandıralı 28

 Kmnn. 28

 Drbk. 28

 Tef 28

Kandıralı   30

 Kmnn.   30

 Drbk.   30

 Tef   30

 Kandıralı   33

 Kmnn.   33

 Drbk.   33

 Tef   33

Kandıralı   35

Kandıralı   37
 Kmn.
 Drbk.
 Tef.

Kandıralı 40

 Kandıralı 42

Kmn.
 Drbk.
 Tef

Kandıralı   44

 Kmnn.   44

 Drbk.   44

 Tef   44

 Kandıralı   47

 Kmnn.   47

 Drbk.   47

 Tef   47

Kandıralı 49

 Kmnn. 49

 Drbk. 49

 Tef 49

 Kandıralı 51

 Kmnn. 51

 Drbk. 51

 Tef 51

Kandıralı   53

 Kmnn.   53

 Drbk.   53

 Tef   53

 Kandıralı   55

 Kmnn.   55

 Drbk.   55

 Tef   55

Kandıralı 58

 Kmnn. 58

 Drbk. 58

 Tef 58

 Kandıralı 60

 Kmnn. 60

 Drbk. 60

 Tef 60

Kandıralı   62

 Kmnn.   62

 Drbk.   62

 Tef   62

 Kandıralı   65

 Kmnn.   65

 Drbk.   65

 Tef   65

Kandrali   67

 Kmnn.   67

 Drbk.   67

 Tef   67

 Kandrali   69

 Kmnn.   69

 Drbk.   69

 Tef   69

DOL KARA BAKIR'DAN BİR BÖLÜM

Notaya Alan:Nasuhı Can ÖZAYDIN

The musical score consists of five staves, each representing a different instrument:

- Kandirali:** An empty staff with a tempo marking of 190 BPM.
- Kanun:** A staff with a treble clef, a key signature of one sharp, and a time signature of 9/8. It features eighth-note patterns.
- Ud:** A staff with a treble clef, a key signature of one sharp, and a time signature of 9/8. It features sixteenth-note patterns.
- Darbuka:** A staff with a common time signature (indicated by a 'C') and a time signature of 9/8. It features eighth-note patterns.
- Tef:** A staff with a common time signature (indicated by a 'C') and a time signature of 9/8. It features eighth-note patterns.

Kandıralı   Kanun   Ud   Drbk.   Tef

Kandıralı   Kanun   Ud   Drbk.   Tef

- 2 -

Kandıralı   9

 Kanun   9

 Ud   9

 Drbk.   9

 Tef   9

 Kandıralı   12

 Kanun   12

 Ud   12

 Drbk.   12

 Tef   12

Kandıralı 15

 Kanun 15
 Ud 15
 Drbk. 15
 Tef 15

Kandıralı 18

 Kanun 18
 Ud 18
 Drbk. 18
 Tef 18

Kandıralı 21

 Kanun 21
 Ud 21
 Drbk. 21
 Tef 21

Kandıralı 24

 Kanun 24
 Ud 24
 Drbk. 24
 Tef 24

Kandıralı 27

 The score consists of five staves. Kandıralı (top) has a treble clef, 3/4 time, and a key signature of one sharp. It plays eighth-note patterns. Kanun (second) has a treble clef, 2/4 time, and a key signature of one sharp. It plays eighth-note patterns. Ud (third) has a treble clef, 2/4 time, and a key signature of one sharp. It plays eighth-note patterns. Drbk. (fourth) has a bass clef, 2/4 time, and a key signature of one sharp. It plays eighth-note patterns. Tef (bottom) has a bass clef, 2/4 time, and a key signature of one sharp. It plays eighth-note patterns. Measure 27 starts with a dotted half note followed by a sixteenth-note rest. Measures 28-29 show eighth-note patterns. Measure 30 concludes with a long eighth-note followed by a fermata.

Kanun 27
 Ud
 Drbk.
 Tef 27

Kandıralı 30

 The score continues with the same instruments and key signatures. Kandıralı (top) starts with a sixteenth-note rest followed by a dotted half note. Kanun (second) and Ud (third) play eighth-note patterns. Drbk. (fourth) and Tef (bottom) play eighth-note patterns. The score ends with a final eighth-note followed by a fermata.

Kanun 30
 Ud
 Drbk.
 Tef 30

Kandıralı

32

Kanun

32

Ud

Drbk.

32

Tef

32

Kandıralı

34

Kanun

34

Ud

Drbk.

34

Tef

34

Kandıralı 36

 Kanun 36
 Ud
 Drbk. 36
 Tef 36

Kandıralı 39

 Kanun 39
 Ud
 Drbk. 39
 Tef 39

Kandıralı 42

 Kanun 42
 Ud 42
 Drbk. 42
 Tef 42

Kandıralı 45

 Kanun 45
 Ud 45
 Drbk. 45
 Tef 45

Kandıralı

The musical score consists of five staves. The top staff, labeled 'Kandıralı', starts with a rest followed by a melodic line. The second staff, labeled 'Kanun', shows a continuous eighth-note pattern. The third staff, labeled 'Ud', features vertical eighth-note chords. The fourth staff, labeled 'Drbk.', shows a continuous quarter-note pattern. The fifth staff, labeled 'Tef', also shows a continuous quarter-note pattern. All staves begin at measure 48.

KARCIĞAR ÇİFTETELLİ

Notaya Alan:Nasuhı Can ÖZAYDIN

171

Kandıralı

Ud

Kanun

Darbuka

3

3

3

6

Kandıralı

Ud

Kanun

Drbk.

3

3

3

6

Kandıralı   12

Kandıralı   18

Kandıralı   24

 Ud   24
 Kanun   24
 Drbk.   24

Kandıralı   30

 Ud   30
 Kanun   30
 Drbk.   30

Kandıralı   36   3

 Kandıralı   41   tr
 3   3

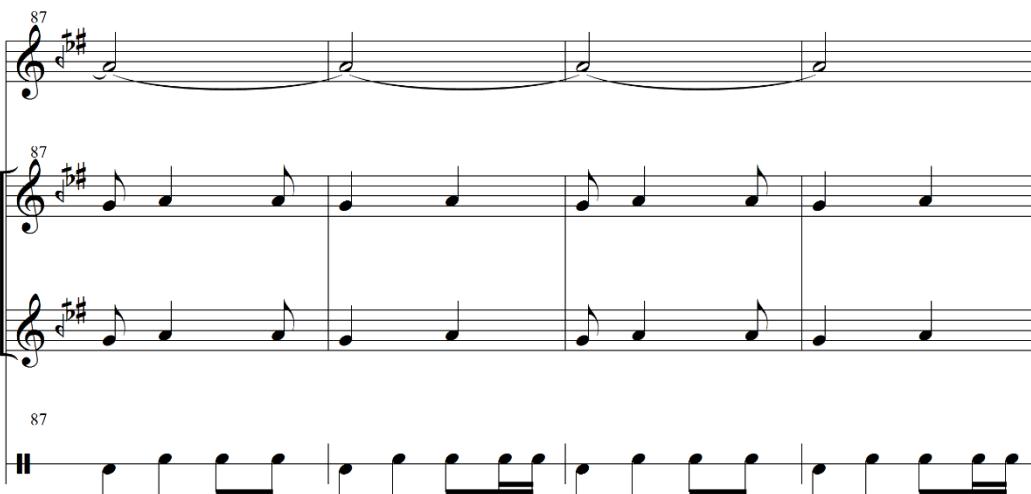
Kandıralı   47

 Ud   47

 Kanun   47

 Drbk.   47

 Kandıralı   53

 Ud   53

 Kanun   53

 Drbk.   53

Kandıralı   58

 Kandıralı   63

Kandıralı   69

 Ud
 Kanun
 Drbk.
 69

Kandıralı   75

 Ud
 Kanun
 Drbk.
 75

Kandıralı   81

Kandıralı   87

KARA ÇADIR'DAN BİR BÖLÜM

Notaya Alan:Nasuhı Can ÖZAYDIN

190

Kandıralı

Viyola

Darbuka

Tef

Kandıralı

Vla.

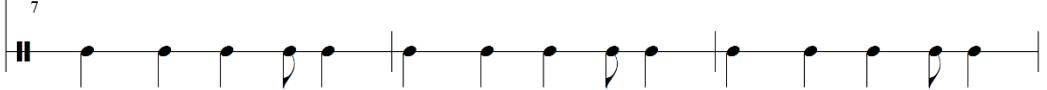
Drbk.

Tef

Kandıralı   7

 Vla.   7

 Drbk.   7

 Tef   7

 Kandıralı   10

 Vla.   10

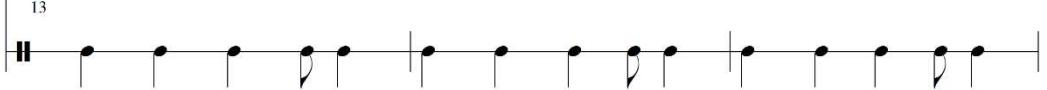

 Drbk.   10

 Tef   10

Kandıralı 13

 Vla. 13

 Drbk. 13

 Tef 13

 Kandıralı 16

 Vla. 16

 Drbk. 16

 Tef 16

Kandıralı 19

 Vla. 19
 Drbk. 19
 Tef 19

Kandıralı 22

 Vla. 22
 Drbk. 22
 Tef 22

arco

Kandıralı   25

 Vla.   25
 Drbk.   25
 Tef   25

Kandıralı   28

 Vla.   28
 Drbk.   28
 Tef   28

Kandıralı 31

 Vla. 31
 Drbk. 31
 Tef 31

Kandıralı 34

 Vla. 34
 Drbk. 34
 Tef 34

Kandıralı 37

 Vla. 37

 Drbk. 37

 Tef 37

 Kandıralı 40

 Vla. 40

 Drbk. 40

 Tef 40

Kandıralı

Vla.

Drbk.

Tef

43

43

43

43

A musical score for four instruments: Kandıralı, Vla., Drbk., and Tef. The score consists of four staves. Kandıralı starts with a dotted quarter note followed by a eighth note, then a sixteenth-note cluster. Vla. has a single eighth note. Drbk. and Tef both have sustained notes with vertical stems extending downwards. Measure numbers 43 are indicated above each staff.

NIHAVENT LONGA'DAN BİR BÖLÜM

Beste:Kemani Kevser Hanım
Notaya Alan:Nasuhi Can ÖZAYDIN

$\text{♩} = 120$

Kandıralı

Kanun

Ud

Darbuka

Kandıralı

9

Kanun

Ud

Drbk.

9

Kandıralı

15

Kanun

Ud

Drbk.

15

NİHAVENT LONGA'DAN BİR BÖLÜM

20

Kandıralı

Kanun

Ud

Drbk.

20

Kandıralı

Kanun

Ud

Drbk.

25

Kandıralı

Kanun

Ud

Drbk.

25

Kandıralı

Kanun

Ud

Drbk.

31

NİHAVENT LONGA'DAN BİR BÖLÜM

3

Kandıralı

Kanun

Ud

Drbık.

Kandıralı

Kanun

Ud

Drbık.

Kandıralı

Kanun

Ud

Drbık.

Bu parçada doğaçlamadan hemen sonra eser orjinali gibi çalındığı için eserin tamamı yerine sadece doğaçlama kısım notaya alınmıştır.

NİHAVEND LONGA

NİM SOFYAN

MÜZİK:KEVSER HANIM

♩ = 112

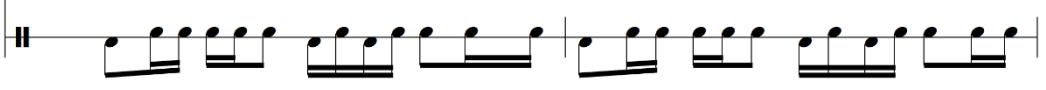
The musical score consists of eight staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat, and a common time signature. It features eighth-note patterns and rests. The second staff continues with similar patterns. The third staff introduces a bass clef and a different rhythmic pattern. The fourth staff is labeled '2.' and shows a continuation of the musical line. The fifth staff is labeled '3.' and includes a fermata symbol. The sixth staff is labeled '4.' and concludes with a fermata. The seventh staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp. The eighth staff concludes the piece with a treble clef and a key signature of one sharp.

KANDIRA ÇİFTETELLİSİ'NDEN BİR BÖLÜM

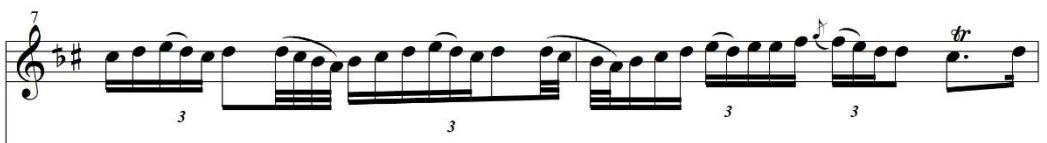
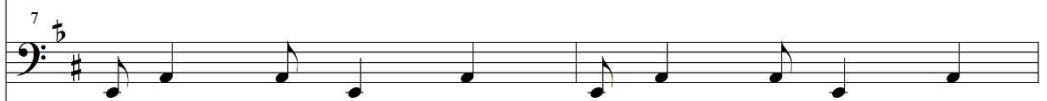
Notaya Alan:Nasuhi Can ÖZAYDIN

The musical score consists of five staves, each representing a different instrument:

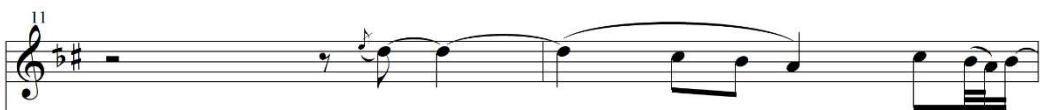
- Kandıralı:** The top staff uses a treble clef and has a key signature of one sharp (F#). It features a single note followed by a rest, then a melodic line consisting of eighth and sixteenth notes.
- Keman:** The second staff from the top uses a treble clef and has a key signature of one sharp (F#). It consists of a continuous pattern of sixteenth-note pairs.
- Ud:** The third staff from the top uses a treble clef and has a key signature of one sharp (F#). It shows a rhythmic pattern of eighth-note pairs with vertical stems.
- Bass:** The fourth staff from the top uses a bass clef and has a key signature of one sharp (F#). It features a steady eighth-note pulse.
- Darbuka:** The bottom staff uses a common time signature and has a key signature of one sharp (F#). It displays a continuous pattern of sixteenth-note pairs.

Kandirali

 Keman

 Ud

 Bass

 Drbk.

 Kandirali

 Keman

 Ud

 Bass

 Drbk.

- 2 -

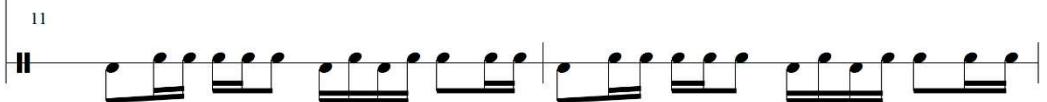
Kandirali

 Keman

 Ud

 Bass

 Drbk.

 Kandirali

 Keman

 Ud

 Bass

 Drbk.

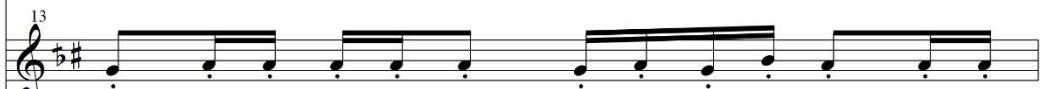
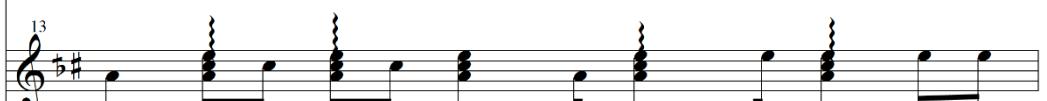
- 3 -

Kandirali 11

 Keman 11

 Ud 11

 Bass 11

 Drbk. 11

 Kandirali 13

 Keman 13

 Ud 13

 Bass 13

 Drbk. 13

SERKAN ÇAĞRI VE İSMAİL OYTUN'A HAZIRLAMIŞ OLDUĞUMUZ GÖRÜŞME SORULARI

- 1- Klarneti Türk Sanat Müziği dışında kullanıyor musunuz?
- 2-Değişik malzemelerden üretilmiş (Abanoz, gül ağacı, ebonit, metal vb)klarnetleri tercih etmenizde değişik müzik türlerinin(Longa, sirto, oyun havası, zeybek, şarkı vb.)ne gibi etkisi vardır?
- 3-Boehm sistem klarnet çaldınız mı veya çalmakta misiniz?
- 4-Albert sistem klarnet çaldınız mı ya da çalmakta misiniz?
- 5-Türk Sanat müziği ile ilgili türlerin icrasında Boehm ve Albert sistemin avantaj ve dezavantajları konusundaki görüşleriniz nelerdir?
- 6-Si bemol ve Sol klarnetin Türk Sanat Müziği Türleri içinde tercih edilme durumları nelerdir? Sol klarnetin yaygın kullanılmasının nedenleri ile ilgili düşüncelerinizi belirtir misiniz?
- 7-Mustafa Kandıralı'nın Türk müziğinin profesyonel icracılarına ne tür katkıları olmuştur?
- 8-Mustafa Kandıralı'nın icracalık özellikleri bakımından sizi en çok etkileyen özellikleri nelerdir?
- 9-Mustafa Kandıralı'nın klarnet çalma tekniği bakımından yaptığı müzik türüne ne tür katkılar sağladığını düşünüyorsunuz?
- 10-Mustafa Kandıralı'nın Longa, Sirto, Oyun Havası, Ciftetelli, Zeybek ve Köçekçe gibi formlarda tema-doğaçlama yaklaşımı ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?
- 11-Sol klarneti Türkiye dışında kullanan ülkeler var mı? Varsa hangileri?
- 12-Metal klarnet sadece Türkiye'ye özgü bir klarinet çeşidi midir, yoksa başka ülkelerde de metal klarinete rastlamak mümkün müdür?

ÖZGEÇMİŞ

1988 yılında Samsun'da doğdu. Müziğe 4 yaşında org çalarak başladı. 6 yaşında şef Muhterem Sezgin yönetimindeki Samsun Büyükşehir Belediye Konservatuvarı Amatör Çocuk Korosu'nda 1 yıl koro elemanı olarak görev yaptı. Daha sonra 1995 yılında Kültür Bakanlığı Samsun Devlet Klasik Türk Müziği Korosu Viyola Sanatçısı Ahmet Sedat Mete'den kanun dersleri aldı.

2002 yılında açılan Samsun İlkadım Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü sınavlarını döneminin 1.'si olarak kazandı. Lisede okuduğu yıllarda Tülay Ülkü'den piyano ve Şan, Yahya Öztürk ve Niyazi İlbişoğlu'ndan klarnet dersleri aldı. 2003 yılında Samsun İlkadım Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nde yapılan "Cumhuriyetin 80.Yılı Beste Yarışması"nda 3.'lük ödülü aldı.

2005 yılında Dr.Turgut Tokaç'tan 2 yıl Türk Tasavvuf Musikisi hakkında ders aldı ve müzik çalışmalarına katıldı.

2006 yılında Başkent Üniversitesi Devlet Konservatuari Kompozisyon ve Müzik Teorisi Bölümü'ne kabul edildi ve burada Sibel Sarıcan Gündüz ile piyano, Prof.Dr.Ali Sevgi ile solfej, Rohat Cebe ve Tolga Tem ile armoni, Prof.Dr.Sami Hatipoğlu ile kontrpuan ve füg, Yrd.Doç.Dr.Erdoğan Okyay ile form bilgisi, Dr.Lütfü Erol ile Müzik Tarihi, Yrd.Doç.Dr.Hüseyin Ertuğ Korkmaz ile orkestrasyon, Yrd.Doç.Dr.Murat Yakın ile kompozisyon, Okan Murat Öztürk ile Geleneksel Türk Müziği, Prof.Dr.Melik Ertuğrul Bayraktarkatal ile modal ve makamsal armoni ve jazz müziği armonisi çalıştı.

2007 yılında TRT Ankara Radyosu Ses Sanatçısı ve koro şefi Vedat Kaptan Yurdakul'un şefliğini yaptığı Başkent Üniversitesi Türk Sanat Müziği Korosu'na kanunu ile katılmaya başladı.

2010 yılında TRT Müzik Dairesi Başkan Yardımcısı Asım Tokel ile tanıtı. Sayın Asım Tokel'in şefliğini yaptığı Ümitköy Musiki Derneği Türk Sanat Müziği Korosu'na kanunu ile katılmaya başladı. Halen bu 2 korodaki görevine devam etmektedir.

2013 yılında Manisa Belediyesi'nin açmış olduğu "2.Altın Lale Beste Yarışması" na Muhayyer Kürdi makamında bestelediği "Ah Edip İnleyerek Geldi Ömrün Sonbaharı" adlı şarkısıyla katıldı.

2009-2010 eğitim öğretim yılında TRT'nin açmış olduğu "Çocuk Şarkıları Beste Yarışması" na "Eğer Orman Tükenirse" adlı şarkısıyla katıldı.